

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.
ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
..... 20 cor.
..... 10 cor.
..... 5 cor.
..... 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
România și străinătate pe an
40 franci.
scripse nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.
INSERTIUNILE:
de un gir garsond: prima dată 14
banj; a doua oară 12 banj; a treia
oară 8 b. de fiecare publicațiune.
Atât abonamentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraj și comunicații
Scrisori nebruscate nu se primesc

VIII.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 28.

2 IULIE

1504-1904.

Zi mare, zi luminată, zi de cucernică evlavie, zi înălțătoare de sullet, în care toate inimile românești se întâlnesc în tainică minare și proslăvire a celui mai strălucit român — care a purtat coroană pe fruntea sa mândră...

Sunt patru sute de ani, de când un mormânt s'a închis, stropit de lacrimile unui neam întreg... deschizând poarta mare a mării, a gloriei vecinice, în calea lui Ștefan-cel-Sfânt și Mare.

Nu-l încăpea mica sa țărișoară, Moldova, pe acest mare Voevod, căci el în suflet purtat-a vigoarea, vrednicia și idealul unui neam întreg.

Nu-l răbdau în tignă pe marele Voevod îngânfațit și pismuitorii vecini, contra cărora o jumătate de veac purtat-a războaie grele, sprijinindu-și pe spadă tronul falnic, făcând să răsună pământul de gloria neamului românesc și să se înalte la ceruri stăvile rugii de mulțumire și preamărirea lui Dumnezeu, — pentru izbăndele Eroului și eroicului său popor...

Din negre zile de lupte pentru tron, pentru mărirea trecătoare, dintre chemați după sânge dar nu aleși prin virtuțile lor, se ridică Ștefan și se înalță prin spadă la domnie, la o domnie nu de bun trai și stăpânire, ci de slujbă grea și trudă neîntreținută, de lupte necurmăte pentru statornicirea în bine și pregătirea pentru viitor a unui neam, vlăstar al celui mai mare, mai strălucit, mai mândru și mai eroic popor...

Și venit-au grele zile, amare zile peste mica Moldovă, căci una pe alta se urmează strigăte-le sentinelei:

„Sai Ștefane la hotară,
„C'a intrat sabie 'n țară!...

Și se'ncredunță Leul Moldovei; și răsună tulnicul prin păduri și codri; și vin, vin și curg plăeșii cu capete pletoase, pe cai și iuți; se înșiră oștirea; pornește la luptă; și vine biruitoare...

Ear Ștefan înalță bisericile și mănăstirile, pentru mărirea lui Dumnezeu biruitor prin sabia sa...

Clopoțele răsună de sărbătoare.

Biruința crucii o serbează luptătorii, un popor întreg; ear în fruntea lor, cu fruntea plecată la altar, aduce rugii de mulțumire și laudă ceresc, cel mai cucernic domnitor, Ștefan-cel-Sfânt și Mare...

Tunuri rupte s'aduc la Suceava, e bucurie mare și sărbătoare... Și steaguri rupte, luate dela neamuri din patru părți ale lumii, stau grămadă... Semiluna e în pulbere, la pământ, — ear patru-zece de cruci pe virfuri de biserică, pe turnuri svelte strălucesc în soare, ca semne de biruință și scuturi ale neamului; strălucesc, ca sufletul mare și strălucit al lui Ștefan.

Strălucesc sfintele semne ca puterea credinței, cum străluci-va în vece numele marelui Voevod, în mândria neamului românesc; strălucesc, cum străluci-va în etern, pe paginile istoriei, numele apărătorului creștinătății...

E liniște în Moldova și pace.

Holdele aurii se pleacă în bătaia vântului; dinspre mare, din virfuri de falnice cetăți fâlfaie steagul moldovean; în inima Ardealului un Arhiepiscop pomenește în rugile sale din altar numele lui Vodă; adânc peste Prut oștirea română stă 'n tignă de pază.

Dreptate face din scaunul său dela Suceava, Domnul cel mare și bun.

Se 'nclină cu smerenie blândul român, sfiosul «vecin», la domneasca dreptate, căci Ștefan nu este domn al boerilor, ci părinte și salvator al poporului...

Binecuvântare răsună din largul țării asupra blagoslovitei domnii, căci domnul Ștefan, cel mare în războaie, e strălucit în pace...

Neînfrânt și neînfricat în luptă; el eră drept și sfânt în judecăți...

... Dar iată că volbură vestitoare de furtună se ridică dela Miază-Noapte, — căci nu-l lasă pe Leah în tignă lauri «spadei creștinătății».

Și s'a pornit furtună; și vulesc munții; sboară săgețile arcașilor ca ploaia; se prăvălesc stejarii, de fac mormânturi deschise și mormânturi închise ale războiului îndrăzneților călcători peste hotarele Moldovei cu arma'n mână...

Și câți n'au pățit-o ca dînsii!...

Ear Domnul cel Sfânt și Mare lui Dumnezeu prinos aduce pentru neamul său . . .

Dar tâng și jale cuprinde sufletul de erou, când răpitorilor vecini tovarăș se face domnescul frate de peste Milcov.

Și amarnice zile, crunte răsbunări se plămădesc de tovarășii slăbănogi contra marelui Voevod, sub scutul îngânfatei Sa rușinate de crucea lui Ștefan.

A lupta cu potop de armate, tu mică Moldova, cu Marele tău Ștefan; a lupta cu perfidia și intriga. — îți va fi cu

Și Hercul a fost sfâșiat de cămașa otrăvită; și Mântuitorul neamului omenesc a murit pe cruce . . .

Nori grei se grămădesc pe cerimea Moldovei; și legea firei se apropie să ceară lui Ștefan bănuțul pentru trecerea în umbrelor . . .

Dar cel mare în războaie și strălucit în pace, bătrânul Voevod, albit în lupte și de glorie, incungiuat de iubirea poporului său, cum îl va lăsa pe acesta pradă răilor, cari așteaptă ca lupii răpitori, apunerea stelei strălucitului păstor?

Mintea lumintă și prevăzătoare a marelui Voevod gătit-a țerii și poporului său liniște și pace, dela care numai slăbi viitorime i-au abătut; și orbitoarea lui strălucire dacă apune, ca să răsară earăși ca un meteor peste un veac, întrupată în teazul, rămâne de-a pururea isvor de mângăere și de însuflețire, pentru întreg neamul românesc.

După o jumătate de veac de lumină și mărire, zilele lui Ștefan cel Mare, urmat-au fulgerătoare clipiri de ale puterii nești, ale bărbăției Românului. Dar în colo — durere . . .

Intunecimea veacurilor și greul robiei, ce tot mai mult strâng lanțurile de brațele fiului Romei, păreau a înmormânta norocul acestui neam.

Dar sub vraja numelui lui Ștefan, din nou se avântă vulturește, se ridică inimile românești; și cultul neasemănatului devine isvor de muncă, de luptă, de încredere în puterea virtuții, de credință într'un falnic viitor . . .

A fost plâns și jale, durere fără asemănare, acum patru sute de ani.

Tângul Românului răsuna din codri în văi, pe întinderea vechii Dacii:

A murit Eroul cel nebiruit, a murit domnul cel bun și mare, care 'n lume seamăn n'are; a murit Ștefan cel Sfânt!

Și acel ce cu mișcarea spadefi sale îngrozea cete de păgâni, nemișcat stă.

Acel cap luminat, care și-a ridicat coroana peste înălțimea străluciților împărați și regi, plecat stă pe pernă, în cosciug.

Cel necuprins de oamenii vremii, cu înălțimea gândurilor lui și a mărețelor sale planuri, cuprins e de patru scări.

Și tâng și jale a tost.

Ear lacrimile vărsate de acești strămoși ai noștri, udat-au sfânta țărână, de a răsărit gloria neamului românesc: Ștefan cel Sfânt și Mare, pe care în vecinicie îl va învestmînta cântecul și graiul românesc, în eternă aureolă . . .

Astăzi, după patru sute de ani, când în lumina faptelor sale se înalță măestoasă și mândră din mormânt umbra lui Ștefan cel Bun, cel Mare, cel Sfânt. — cu inima smerită, cu sufletul curat să ne prosternem în fața mormântului dela Putna; să ridicăm în sufletele noastre cultului Marelui Ștefan . . .

Să luăm duh din al său, să învățăm calea virtuții, pentru a putea răsbate pe drumul măririi neamului românesc.

Stântă Umbră dela Putna!

Cucernic ne închinăm amintirii tale și cu sufletele oțelite în contemplarea glorioasei tale măririi, ne vom purta sfânta tălă. Amin!

(V. V. G. G. G.)

ȘTEFAN VODĂ ȘI TOLPA *)

Se zice că pe vremea lui Ștefan Vodă se afla pe lângă curtea domnească un țigan cu numele Tolpa, care era un om deștept, glumeț și totodată foarte prefăcut.

Intr'o zi, venind niște Români dela țară ca să se jăluiască înaintea domniei pentru nedreptățile din partea părcălabului lor, întâmpinară toama când aveau să între în curte pe țiganul Tolpa.

— Ce vreți voi, oameni buni? — îi întrebă acesta.

— Avem să vorbim oare ce cu Măria Sa Vodă . . . A casă-i? — răspuseră Români uimiți, socotind că cine știe ce domn mare e acela cu care vorbesc.

— Acasă! . . . Dară ce aveți voi să vorbiți cu Măria Sa? Nu puteți să-mi descoperiți și mie tainele voastre? . . . Eu v'ași putea foarte mult ajuta, de oare ce și eu sunt unul dintre cei mai mari sfetnici ai Măriei Sale!

Românii veniți, necunoscându-l cine-i și văzându-l așa de vorbăreț, i-se încrezură țiganului, cugetând că ceea-ce le spune e adevărat, și-i istorisiră taina lor, adică: cum că părcălabul îi asuprește din cale afară, cum că li se ia bir peste măsură, ba pe lângă aceea mai în toate zilele îi

batjocurește, îi bate și-i chinuște fără milă și fără vr'o pricină. Eacă de ce au venit ei să se jeluiească Măriei Sale Vodei!

— Oamenii buni! — zise Tolpa, — nu purtați nici o grijă, întorceți-vă pe a casă în voia cea mai bună, că eu vi-s omul! . . . Voi vorbi cu Măria Sa. Lasă dacă vă va mai asupri și bate părcălabul vostru de azi înainte!

Românii îl ascultară și se întoarseră bucuroși spre case.

Tolpa, după depărtarea lor, căuta un prilej bun să între la Măria Sa în odaie.

Intr'o zi Ștefan Vodă era voios.

Știindu-l atunci numai singur în divan, Tolpa intră de odată la dînsul în nuntru, plângend și țindu-se cu mânele de cap.

— Ce-ți este ție, Tolpo? . . . Ce plângi?! — îl întrebă Vodă, văzându-l văetându-se cu mânele de cap.

— Mi-a tras popa o palmă, Măria Ta!

— Pentru ce? . . .

— Pentru că n'am știut Tatăl nostru.

— A! tu păgânule! — îi zise Ștefan Vodă mănios, — tu să nu știi Tatăl nostru? . . . Pecat că n'am aflat eu aceasta mai de mult, că de atunci te-ași fi alungat dela curtea mea! . . . Mă, da ce ești tu? păgân? turc? tătar? ori ce litfă rea? să nu știi Tatăl nostru? . . . Stai numai! . . .

— Ba îl știu, Măria Ta, da-l greșesc într'un loc.

— Spune mi-l dar!

— Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, viie împărăția ta . . .

— Mai departe!

— Aici am uitat o vorbă.

— Fie'n voea ta . . . zi acuma mai departe!

— Fie în . . .

— Fie în voea ta . . . zi încă odată început, că earăși ai uitat!

— Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, viie împărăția ta . . .

— Fie în voea ta! . . . Măi da ce mă leuca! . . . Un cuvânt să nu-și poată însemna încă odată dela început și ține bine minte în voea ta!

— Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, viie împărăția ta . . .

— N'o să mai țină minte! . . . Zi de mai ori: fie în voea ta!

— Fie în voea mea, fie în voea mea!

— Nu așa! ci fie în voea ta, adică de sus, a lui Dumnezeu, și nu într'un loc și năucule!

— Ei! . . . fie! . . . d'apoi dacă uit!

— Apoi nu uita, că doară nu-ți e dor de

— Și ca să nu uit, Măria Ta, scrie-mi bele acelea pe o hârtie și te iscălește, să-mi poți aduce aminte totdeauna, când hârtia în mână.

Ștefan Vodă, nici visând de cugetul nului, luă o hârtie albă curată și scrisese voea ta, apoi se iscăli mai de desupt Ștefan și i-o dete țiganului, ca să nu-l mai supere.

Tolpa, — bucuria lui — ie hârtia și, cum ești din divanul domnesc, pe dă pornit la țară, anume cătră satul acela. Erau Români ce au fost venit la curte să jeluiească pentru asuprirea peste măsură din părcălabului.

*) Din: Tradiții populare române din Bucovina de S. Fl. Marian.

LA PUTNA.

„Uniți suntem în cugete,
„Uniți în Dumnezeu!
V. Alexandri.

In ori câte țeri ne-a aruncat vitregia
nemuritorilor, noi Românii toți una suntem în
cugete și simțiri. Avem aceeași obârșie:
moașă ai marelui Traian, care ne aduse
laici să fim păzitori ai acestei părți răsă-
ritene din Impărăția Romană... În vinele
noastre curge același sânge, lui D-zeu ne
legăm în același chip... Și mai presus de
toate suntem legați prin aceleași dureri
de aceleași bucurii. Când a suferit o parte
dintre noi, plâns-am toți și iarăși obștească
fost veselia când, în cursul veacurilor,
a mers bine unora ori altora...

Ștefan Vodă, care patruzeci și șapte
de ani a domnit cu cinste și mărire asupra
Moldovei, este dintre vitejii și înțelepții ne-
amului care mai mult de cât ori și care a
făcut ca noi Românii una să ne simțim...
Se împlinesc patru-sute de ani, de când el
a coborât în mormânt... Cu cât ne-am în-
departat însă mai tare dela moartea lui, cu
atât numele lui ne pare mai strălucit, căci
dintre atâția Domnitori români abea s'a în-
tâmplat să-l mai semene unul...

Cuvine-se deci ca toți să ne aducem
aminte de el, și să prăznuim cu toții nu
coborirea lui în mormânt, dar că ne-a în-
vrednicit Dumnezeu cu așa sfânt... Cel,
cărui soarta le-a hărăzit norocul să poată
merge la Putna, să-și plece genunchii și cu
umilință să sărute peatra sub care odihnește
Ștefan cel Mare și Sfânt, căci viața lui în-
treagă viteazul fără seamăn luptase necon-
știent pentru a neamului înălțare... Ear cine
nu poate merge la mănăstirea Putnei, lu-
mină să aprindă în ziua de 2 Iulie și o
rugăciune să rostească pentru odihna sufle-
tului celui mai mare voevod al neamului
românesc...

«Săraci de noi, aici stați tatăl nostru!»
— astfel a oftat țeranul Toader Nițu, un
moșneag cu plete albe, când s'a văzut, la
1855, în fața osâmintelor lui Ștefan Voievod,

Ajunghend el în satul acela, dete poruncă să
se adune toți sătenii la un loc, dimpreună cu
dînșii și păcălabul, căci vine dela curtea dom-
nească și le aduce o vorbă mare dela Măria Sa
Vodă, pe care fie cine trebuie s'o asculte și s'o
împlinească...

După ce s'a adunat tot satul, dimpreună cu
păcălabul la un loc, Tolpa virindu-se în mijlocul
adunării și punându-se față în față cu păcălabul,
pe care a început mai întâi al muștra înaintea
întregului sat pentru neomenirea sa cu sătenii și
cu toți Românii de prin jurul acela, apoi ară-
tându-i iscălitura lui Ștefan Vodă, îi zise:

— Vedeți ce este scris aici?
— Văd: fie'n voia ta — răspuse păcă-
labul, dar' eu nu știu ce vrea să însemneze
aceasta.

— Nu știi?... bine!... lasă că știu eu! —
strigă Tolpa furios, și atunci pe loc porunci ju-
raților să-l întindă jos înaintea adunării și să-
însemneze vr'o cincizeci de bețe bune și pipărate,
zicând:

— Iscălitura Măriei Sale poruncește: să pe-
tepsim pe toți aceia ce nu știu de omenie și asu-
presc pe frații lor din cale afară de vr'o dreptate!...
Păcălabul era nevoit să sufere bătaia, cre-
zând că așa a poruncit Vodă.

El însă era unul dintre cei mai credincioși,
mai supuși și mai plăcuți domniei, și știind aceasta,
se mira foarte mult, cum de a putut Ștefan Vodă
să poruncească ca să-l bată țiganul Tolpa înaintea
sătenilor, mai cu samă neaflându-se el cu nimic
crinovat!...

La vr'o câte-va săptămâni însă, după ce a
fost bătut, având treabă numai decât să se ducă

desgropate atunci, pentru a fi puse într'un
siciu mai pompos, din bolta adâncă în
care zăcuseră.

Oftatul acesta cuprinde întreaga noastră
jale. Căci ce scrie cronicarul despre Ștefan?
Ascultați:

«Era acest Domn om nu mare la stat,
— întreg la minte, elenevos și lucrul său
știa să-l acopere; și unde nu cugeta, acolo
il afla. La lucruri de răboai meșter; unde
era nevoie însuși se vira, ca văzându-l al
săi. să nu îndărăpțeze. Și pentru aceea, rar
răboiu de nu biruia. Așisderea și unde il
biruiau alții, nu pierdea nădejdea; că știin-
du-se căzut jos, se ridica d'asupra biruito-
rilor.

«Ingropat-au pe Ștefan Vodă în mănă-
stirea Putna, cu multă jale și plângere tu-
tutor locuitorilor țerei, cât plâneau toți ca
după un părinte al lor; căci cunoșteau toți,
că s'au scăpat de mult bine și apărare. Ce
după moartea lui îi ziceau sfântul Ștefan
Vodă, nu pentru suflet, ci pentru lucrurile
sale cele vitejești care nimenea din Domnii
de mai înainte, nici după aceea nu l'au
ajuns.

Ci au dat în urmă Românii (moldoveni)
tot îndărăt, așa că în mândra cetate dela
Suceava veacuri de-a rândul porunceau când
Turcii, când Tătarii și la 1777 li-se ia fru-
moasa Bucovina fără ca cine-va dintre ei
să scoată sabia din teacă și abea la 1859
s'au învrednicit să se împace frate cu frate,
în cât Moldova și Oltenia una să fie și să
nu se mai răboiască între sine îndemnați
când de Turci, când de Tătari, când de
Unguri ori de Poloni...

Au rămas însă și după aceea mai slabi
de cât să fi putut împedea rapirea Basa-
rabiei, deși la Plevna puseseră în uimire
lumea...

Nu s'o fi gândit niciodată Ștefan Vodă
că cele două țeri să fie deslipite de sub
domnia sceptrului ce lăsase urmașilor săi,
deși adevărul este că-și dădea seamă de
greutățile ce întâmpina. Zisese doar odată:
«Cuscrul meu, țarul dela Moscova, sezând
și dormitând, își mărește țara, pe când eu,
luptându-mă zilnic, de abea pot apăra hota-

la curtea domnească, se duse, și ajungând întră
la Măria Sa.

Ștefan Vodă, bucurându-se de sosirea lui,
il primi cu aceeași prietenie și căldură ca și
mai înainte.

Păcălabul s'a mirat mult de primirea aceasta
călduroasă. Pricepând atunci că nu poate să nu
fie ceva la mijloc, că trebuie să-l fi pus cine-va
la cale și de aceea poruncise ca să-l pedepsească,
il întrebă pe Vodă zicându-i:

— De ce ai poruncit Măria Ta lui Tolpa
ca să mă bată înaintea sătenilor mei, că doară
n'am făcut nimărul nici un rău.

Ștefan Vodă, uitându-se lung la dînsul, mi-
rându-se și el de vorbele păcălabului, îi zise:
— Ce spui?...

— Ce spun?... d'apoi eacă cum și eacă cum,
și începu a-i povesti toată istoria cum s'a în-
tâmplat.

— A, mișelul! — zise Vodă mâniaș — de
aceea mi-a spus el ca să mă iscălesc eu la cu-
vintele, ce nu le știa din Tatăl nostru, ca să aibă
cu aceea iscălitură putere de a te bate!... Așa-i
treaba?... Lasă că mi ți l-o-i învăța eu!...

Ștefan Vodă se făcu foc; porunci curteni-
lor să prinză pe Tolpa și să-l spânzure.

Tolpa însă, când istorisia păcălabul Vodă
și când Vodă porunci să-l prinză și să-l spânzure,
stătea la ușă și asculta toate, și acum a auzit
aceasta, îndată s'a făcut nevăzut, ascunzându-se
în grădina domnească, care era foarte mare, știind
că acolo nu va da nime de dînsul, ear' trecând
mânia Domnului, poate încă să scape cu viață.

Înzădar l-au căutat curtenii ca să-l prinză,
căci Tolpa nu era nicăiri. El bietul, de spaimă și

rele țerei... Cu atât mai puțin se va fi
gândit ca din țara, cu atâta vitejie apărată,
să rupă chiar «cuscrul»... Moș Toader Nițu
avea deci dreptate să ofteze: mormântul
marelui Ștefan este străin în țara lui!...

Și totuși, mai ales cu credință mare
în viitor trebuie să ne apropiem de mor-
mântul sfânt dela Putna... Căci dacă dela
Ștefan și Mihai încoaci nu s'a mai întâm-
plat ca Domn român să fie d'atâtea ori bi-
ruitor și față de toți dușmanii, neamului
românesc totuși a dat înainte. Țerile foste
odinioară una alui Ștefan, alta alui Mihai,
azi una sunt și domnului lor coroană din
tunuri turcești l-s'a făurit... Și dacă e fapt
că nu mai au azi Domnii români nici o
cetate în Ardeal, cum avusese Ștefan, nu e
mai puțin adevărat, că sufletul nostru ne-
despărțit este de acela al fraților din Ro-
mânia... Suntem despărțiți numai cu țara,
în cugete și simțiri una suntem! Și dacă
odinioară craii Țerii Ungurești vorbeau de
sus cu Domnii Țerilor românești, azi regele
României cu cinste e primit pretutindeni, și
cel dintăiu dintre împărații cari s'au grăbit
să-i dovedească prietenia, ducându-se să-l
vadă țara, a fost bătrânul nostru domnitor...

Cine oare, mai mult ca Ștefan, a ridi-
cat această vază?

Eată de ce trebuie să prăznuim cu toții
în aducerea aminte alui Ștefan, eată de ce
a spus, înainte cu două sute de ani, un
smerit călugăr (atât de smerit, în cât nici
numele lui nu este cunoscut) la mormântul
dela Putna:

»Ce minte așa bogată în gânduri, ce
meșteșug așa de iscusit la împlinirea cuvîn-
tului să poată împodobi atâtea risipe ale
vrășmașilor, atâtea sfărîmări de cetăți, atâtea
zidiri de locașuri sfinte și atâtea înțelepciune
a acestui bărbat, carele cu vitejie ne-a apă-
rat, cu înțelepciune ne-a ocărmit și în cât
a trăit, voinicia noastră și fericirea a înflo-
rit? În zilele lui strîmbătatea era năbușită
și legată, dreptatea săracului cel bogat nu
o putea călca, cel de neam nu o putea po-
negri. Cumpăna prin care se cumpăneau,
era la mijloc de față. Curtea lui deschisă;

de frică c'o să-l spânzure, s'a fost ascuns în acea
grădină așa, că nici ziua mare cu lumina nu-l
puteau afla, de l'ar fi tot căutat.

Mai spre sară, fiind o zi frumoasă și căldu-
roasă, eși Ștefan Vodă singur din curte și se duse
la preumblare prin grădina domnească tocmai în
partea aceea, unde era Tolpa ascuns. Țiganul vă-
zându-l de departe că vine spre dînsul, se sui
iute într'un măr și se legă cu braul ce era încins
peste mijloc de un crac, lăsându-și picioarele să
spânzure în jos, ear o ațșoară, ce o avea ase-
menea pe lângă sine, o legă de altă creagă de
asupra capului său.

Văzându-l așa Ștefan Vodă zise de milă:
— Zeu că-mi pare rău de s'ermanul Tolpa.
Bietul, de bună samă auzind că am poruncit
să-l omoare, pentru că a bătut pe păcălabul, s'a
spânzurat el singur, ne mai așteptând pe alții...

Tolpa trăgea numai cu urechia.
Ștefan urmă:
— Dacă ar fi viu eu l-ași ierta...

— Fie'n voea ta! — strigă Tolpa, sărind
jos și îmbrășoșând picioarele Măriei Sale.
— Fie'n voea ta! — Bine că cel puțin de
frica spânzurătoarei ai învățat Tatăl nostru! zise
zimbînd Ștefan Vodă. — Atunci m'ai prins cu is-
călitura, acum cu vorba, dar' altă dată nu mai
scapi nici cu voia ta, nici fără de voia ta!...

Era glumeț Ștefan Vodă și-i plăceau și glu-
mele altora, dar' între o glumă și o glumă ținea
la mijloc câte nouă fulgere, și vai de acela, pe
care îl nimeria pînă la glume săgeata mâniei dom-
nești!

sărmanul asuprit și văduva, dreptatea lor lui o arătau. O vreme fericită! O stăpânire luminată! O țară norocită! Unde dreptatea sa nu mai puțin de cât Domnul stăpânește! O viață fericită! O obiceiuri de aur! O dulce stăpânire, între cari strămoșii nostri au petrecut! Oare veți mai veni vr'odată? Oare ne vom mai învrednici și noi a vă avea? Oare ați fost numai și ați trecut, lăsându-ne nouă numai o amară pomenire de voi? Atâta e de dulce dreptatea la o stăpânire, și atâta-i strîmbătatea de amară, în cât noi după atâtea veacuri pe un Domn drept plângem atunci, când pe cei strîmbi sau îi uităm, sau ne aducem aminte de ei fără numai să-i hulim!»

Și ne vom pătrunde de cuvintele acestea îndeosebi noi, cei pe cari soarta ne-a aruncat mai departe de mormântul sfînt, cei cari tot în obidă am trăit, cărora nu ni s'a dat să fim scutiți sub flamura unui atât de bun tată, cei cari cu sângele nostru am udat ogoare străine și întreaga-ne putere bărbătească în holdele nemeșilor a fost sleită. Căci ni se furișează în minte: dacă se mai ivea un Ștefan, poate că și soarta noastră era să se îndrepteze cel puțin într'atâta, că în ziua de 2 Iulie să se deschidă toate bisericile noastre și vlădicii nostri în odăjdii aurite să se roage pentru odihna de veți al celui-a-ce »pusese Vlădici și în Ardeal« și creștinătății braț nebiruit îi fusese...

Ușile bisericilor noastre sunt însă păzite de geandarmii stăpânirii ungurești și grea osândă li-se pune în vedere tinărilor Români din Țeara-Ungurească de cumva s'ar avânta să meargă la Putna... Mai rău de cât înainte cu trei-zeci ani, când Stavici dela Șiria nesupărat de nimeni, ba chiar ajutat de oamenii înălțatului împărat, pune la cale cea dintâiu serbare a tuturor Românilor la Putna...

Pe sufletele noastre însă numai Dumnezeu este stăpân... Ear El, din înăfina cerească, ne binecuvintează știindu-ne că în-treg cugetul nostru l'am închinat în ziua aceea aduceri aminte alui Ștefan Vodă. Dar și putere varsă asupra celor strănși în jurul mormântului dela Putna, căci prin fa-

tele sale strălucite Ștefan a mărit nu numai faima numelui românesc, ci ca ziditor a patru-zece și patru de mănăstiri, mai presus de toate numele Domnului a laudat...

„Ștefane, Măria Ta!
„Tu la Putna nu mai sta...

Russu Șirianu.

DIN DIETA.

— Ședința dela 12 Iulie. —

În discuțiunea proiectului de lege a listei civile, azi a luat cuvântul și *noul-partid*. Hock János, cunoscutul preot catolic din Kőbánya, a declarat mai de multe ori în decursul vorbirii, că vorbește nu numai în numele său ci a mai multor soți de principii. Va să zică, Bánffy împotriva listei civile.

Vorbirea lui Hock a produs multă în-sufletire în șirele opozițiunii, care numai atunci s'a indispus, când oratorul li-a imputat în cuvinte aspre dezarmarea de astă toamnă.

Ședința a fost presidată de *Jakabffy* Imre.

Hock János respinge proiectul și pentru motivul că guvernul acesta s'a născut în semnul volnicilor și face politică aulică. Aderează la proiectul de conlus al lui Apponyi care dacă nu va fi primit de majoritate, dinsul și amicii săi de principii nu vor vota nici lista civilă cea veche.

Guvernul în mod foarte isteț durează ziduri despărțitoare între partidele opoziționale. Principiul *divide et impera*, nicăiri nu s'a validat așa de perfect ca în Ungaria. Relațiunile de partid înăsprite față iluzorie capacitatea de acțiune a opoziției. Și acum încă, pe chestiuni confesionale se separează partidele între sine; în mâinile unei labere sunt hotărârile sinodului de Trident, în mâinile celeilalte catechismul din Heidelberg. Cine s'a pus odată în politică pe punctul de vedere al confesionalității, acela nu mai e în stare să înțeleagă pe altul. Bărbații nostri de stat o simt, că masele nu se pot ținea la oală decât cu ideile și fiindcă dinși ideale n'au, le imprimă dela religie și le folosesc spre a domina cu ajutorul lor asupra țării și asupra poporului. Cauze

nimicirei rapide a vieții noastre publice, zace atât în guvernul acesta antinațional, cât mai în disarmonia opoziției.

Rakovszky István: În veșnica dezarmare
Nessi Pál: În nearmare!

Olay Lajos: Poporalii cutează să vorbească așa? Ne mai pomenit! Unde sunt lupțările (Zgomot).

Hock János: Iată disarmonia opoziției, privești olimpice părți de dincolo!

Rakovsky István: Eu doar asta am...

Hock János: Parlamentarizmul nostru e medie de cire, cu roluri împărțite, cu descărca de puști goale. Trebuie trezită conștiința noastră lentă în oameni, recăștigată încrederea, pe opoziția a pierdut-o prin purtarea sa totdeauna doelnică. În opiniunea publică trăește o bănuț că aici în Dietă oamenii sunt pentru toate căpătat.

Sub scurta domnie a lui Tisza, s'au deja rapid abuzurile de drept public, față de parlamentul stă resemnat; unde Tisza, a pus acolo a perit gândirea națională — precum parfumul și culoarea unei flori, atinsă de suțare rece a brumei. Nu-i trage la îndoială ministrul președinte bunăvoința, de a fericii nații aceasta după mintea și puterile sale, dar tezele sale deja dovedesc, că n'are sentimente pentru problemele naționale. Axa politicii s'a dinastia, scopul asigurarea intereselor dinastiei numai sunt națiunile pentru regi, cu regii pentru națiuni. Ministrul președinte n'o înțelege aca și împrejurarea aceasta espică faptul, că șirul torul cauzei noastre trebuie să fie tot maghiar, racterul slab, ajunge totdeauna în slujba celui și ca să se poată împărțasi de putere, e gata a-și în picioare propria-i națiune. Despre tipul de bărbați a zis Grünvald Béla, că națiunea ceașta nu e destul de tare spre a-i pedepși, nu destul de demnă spre a-i disprețui. Tisza zonează așa, că dinastia vîzînd necontentiaea a națiunii, în sfîrșit nu ceda și dînsa. Asta e o mare greșală; cine astfel cugetă, nu are psihologia dinastiilor; a recuceri ceva din gativele dinastiilor totdeauna așa a fost pe că cine s'a apucat de acest lucru, a fost în meștia, că-l vor scurta cu un cap. Noi, cari cole îobregi am trăit tot sub regi de sentință dușmănoase, ar fi trebuit, să învățăm deja a-ș-Tenmițele noastre și lanțurile de robie, tot din eroi de libertate au făcut martiri. Trist totdeauna s'a găsit maghiar, care și-a oferit nitorului serviciile și persoana sa. Aceștia nioară se îngrădian cu cavaleri vagabonda, azi cu deputați, gata de ori-ce, cari se prece ca stîlpi ai tronului. Și iedera înfășură chiul și s'ar părea că ea ține arborele de suge numai puterea de viață.

NAPOLÉON BONAPARTE.

Urmare.

În 22 Aprilie armata austriacă ocupă poziție naintea Regensburgului, la Eckmühl. Era ca la vre-o sută zeci de mii. Și d'abea trecură câte va minuta, când această oștire numeroasă atacată fiind din toate direcțiile, fu scoasă din pozițiile luate. Se retrase perzînd 15 steaguri și 20 de mii prizonieri. În 23 armata victorioasă franceză atacă Regensburgul. Aici împăratul primi un glonț în piciorul cel drept. D'abea se duse șireea despre aceasta și soldații se grăbiră neîbăștiți la împăratul, care strigătele lor de bucurie au sguđuit vîzduhul, când vîzură că împăratul se suie din nou pe cal. În scurtă vreme s'arîu parapetele și ocupară orașul. Au tăiat pe toți cei ce se opuneau, opt mii de soldați austriaci depuseră armele.

Oștirea austriacă bătută într'una perdu mai mult de o sută de tunuri și cinci zeci de mii prizonieri, până ce ajunse sub Viena. Acum porțile capitalei austriace nu se deschiseră fără opunere, ca în campania trecută. Napoleon fu nevoit să o bombardeze. Când arhiducele Carol văzu că ori-ce apărare ar fi înzadar, părăsi noaptea cu trupele sale orașul și aprinse în urma sa podurile peste Dunăre.

Însă nu abzise de ori-ce speranță și aștepta timpul oportun. Și acesta a și sosit. Napoleon era nerăbdător să termine campania. Clădi poduri peste Dunăre la insula Lobau. Pe aci trecură în 21 Mai corpurile de armată ale lui Masséna, Lannes și Bessiéres, cam vr'o trei-zeci

și cinci mii de oameni. După amiază cam pe la orele patru apărea arhiducele Carol, care își adună ruinele armatei austriace bătute în Bavia și concentrându-și și rezervele stătea earși în fruntea a o sută mii de oameni. Ciocnirea se întemplă între Aspern și Esslingen, și armata franceză deși cu mult mai mică la număr își ținu pozițiile până seara târziu.

Noaptea puse capăt luptei. În ziua următoare voiau să continue din nou bătălia. Napoleon luă dispozițiunile necesare. Dîmneapă la patru ore, Austriacii pășiră earși în ofenzivă atacînd Aspern-ul, unde stătea corpul lui Masséna. Dar în scurt timp se întoarse curupéna și Francezii sunt atacătorii. Generalul Lannes înaintea victoriei cu garda cea tinăra. Însă de astă-dată și Austriacii sunt comandați de un general viteaz și espert. Până seara a urmat lupta cea îndârjită cu noroc schimbăcios. Atunci cam pe la orele 7, i-se raporta la Napoleon, că Dunărea inundată a rupt podul, care era unica copcie între insula Lobau și malul drept. Napoleon temîndu-se că îl vor despărți de rezervele lui începu retragerea pe insula Lobau.

Aceasta a fost cea dintâiu luptă perdută, în care a comandat înseși Napoleon, în persoană. Cu atât fusă mai dureroasă această înfrîngere, fiindcă împăratul perdu pe unul dintre cei mai credincioși, amici și viteji generali ai săi. Un glonț de tun a rînit pe mareșalul Lannes, rupându-i pulpa.

Napoleon stătea acum închis în insula Lobau, despărțit de o parte a armatei și expus pericolului că îl atacă Austriacii. Dar și pe arhiducele Carol l'a costat atâta sânge bătălia

de a Aspern și îl ținea pe Napoleon încă așa de puternic, în cât nu îndrăzni să-l și se îndestuli cu aceea, că întări pozițiile sale dintre Aspern și Ebersdorf, cu șantul

Astfel rămăseră față în față mult timp fără ca unul din ei să se miște. Într'ac-sosi armata din Italia sub comanda prințului Eugen și se unii cu corpul principal de al împăratului. Apoi înaintă până la G, unde armata dușmănoasă, care consta mai ales din insurgenții Unguri, lepă o scurtă canoaluă la fuga.

Deja acum se puse în mișcare și arhiducele Carol. Nu putea să mai întârzie. În 5 Iulie se întemplă lupta decisivă lângă Wagram. O mie și cinci sute de tunuri aruncă glonț din ambele părți. Cam pe la amiază armata austriacă se retragea în toate punctele și în stă retragere se schimba în curînd într-o nebulă.

Oștirea arhiduceului Carol a fost niște împăratul Francisc fu nevoit să ceară Napoleon acum deja puse condiții mai aspre. Austria perdu mult din teritoriul său, pe Napoleon le anexă pe de-o parte Bavierea de altă parte forma o nouă republică franceză sub numirea de Illiria. Nu își uită împăratul împărțirea prăzei nici de noul său partidar Alexandru. Partea de Răsărit a Galiei ruse de imperiul austriac și o dărui lui.

XIV.

Napoleon ajunse deja acum la ceașta a mării, la care nici un alt muritor nu putut ridica. La picioarele lui zacea Europa.

Desvoltă că parlamentarismul maghiar se mărginește numai la executarea voinței regelui; în alte părți regele sancționează voința poporului, la noi poporul trebuie să sancționeze, ori-ce voință a regelui. Seamănă parlamentul nostru, parlamentului francez din 1787, pe care l-a ilustrat foarte cu mult spirit o gravură în bronz: un gospodar a adunat în jurul său în curte toate gălilele și le-a zis: „Dragii mei copii, v'am adunat, să-mi dați sfat, cu ce rasol să vă mănânc eu pe voi!“ Un cocoș nemulțumit zise: „Noi doar peste tot nu vrem, să ne mănânci!“ La asta gospodarul se resti: „Taci, tu rebelule! Tu cauzezi multă durere inimii mele părintești. Și fiind-că te-ai abătut dela obiect, îți detrag cuvântul“. Așa e și parlamentarismul nostru. (Aplauze în stânga) Nu primește proiectul.

După Hock a luat cuvântul Babó Mihály, roslindu-se asemenea împotriva proiectului. Ședința s'a terminat la 3 ore.

Interpelațiunile deput. național român Dr. AUREL VLAD

rostită în ședința dela 13 Iulie a Dietei.

Budapesta, 13 Iulie.

După discuțiunea asupra proiectului listei civile la care azi a luat cuvântul kosuthiștii *Barabás Béla* și *Szatmári Mór*, deputatul național român Dr. Aurel Vlad a rostit următoarele două interpelațiuni:

Cetățenii Români din Hunedoara au înființat un cor, și între membrii acestui cor au fost și de aceia, cari sunt angajați ca muncitori la uzinele de fer ale statului din Hunedoara.

În stat constituțional libertatea cetățenilor e sfântă și neviolabilă, și că ce face cineva în timpul său liber, dacă de altfel nu vatămă legea, asta pe nimeni nu-l importă. Cu toate acestea, subordonatul ministrului de finanțe, șeful uzinelor de fer reg. ung. din Hunedoara, un slovac renegat, a dat poruncă muncitorilor, cari erau membrii acestui cor, că nu le este iertat a intra în corul acesta, oprindu-i chiar și în biserică să cânte cu corul. Considerând, că dispozițiunea șefului uzinelor de fer din Hunedoara — voind să-i dea sancțiunea, că în cât nu se vor supune, vor fi scoși din slujbe — atinge libertatea personală a cetățenilor, imi permit a adresa către dl ministrul de finanțe următoarea interpelațiune:

1. Are dl ministrul cunoștință că șeful uzinelor de fer din Hunedoara, a oprit pe muncitori pe lângă amenințarea dimiterii lor din

serviciu, să ia parte ca membrii în societatea de cântări din Hunedoara și nu le-a permis nici în biserică a cânta în cor? Dacă are cunoștință, are de gând să pornească fără amânare cercetare în afacerea aceasta?

2. Tine de compatibilă, dl ministru, dispozițiunea aceasta a șefului uzinelor de fer, cu libertatea personală și încât nu: e hotărât a sista aceasta violare nejustă a libertății personale și a porni în contra șefului uzinelor procedură disciplinară?

Președintele: Interpelațiunea se va estrada ministrului de finanțe.

Aurel Vlad: Onorată Dietă! A doua interpelațiune o adresez către dl ministrul de interne și aceasta cuprinde două, după părerea mea, foarte însemnate chestiuni. Una se referă la executarea corectă a §. 147 art. de lege XV: 1899. Legea despre judicatura curială §. 147 zice: alineatul ultim al §-ului 44 art. de lege. XXXIII din 1874 se modifică în sensul, că termenul de înaintare a reclamațiunilor privitoare la rectificarea listelor alegătorilor, este 15 zile după ziua în care s'a afișat public listele. §. 151 tot al acestei legi zice: Rugărilor privitoare la rectificarea listelor electorale, în fie-care an sunt a se presenta din 5 până în 15 Maiu; ear observările asupra acestora se primesc din 16 până în 25 Maiu.

Aceste două dispozițiuni ale legii se contrazic evident una cu alta. Széll Kálmán, ministrul de interne de atunci, în ordinațiunea de executare zice, că fixând § 151 al legii după calendar intervalul, în care se pot înainta aceste reclamațiuni, prin urmare aceasta e datătoare de ton și de aceasta trebuie ținut. După părerea mea ordinațiunea ministrului de interne nu interpretează corect legea, pentru-că dacă două dispozițiuni ale legii sunt contradictorii, după principiile corecte ale interpretațiunii de legi, cea dispoziție trebuie ținută în vigoare, care corespunde intențiilor legislațiunii. Ear intenția legislațiunii, atunci când zice că § 44 art. de lege XXXIII din 1874, care a ținut termenul de reclamațiune de 10 zile, se modifică așa că termenul de reclamațiune e 15 zile, a fost, ca termenul reclamațiunilor să se lungească și să se fixeze în 15 zile. Ordinațiunea de executare a ministrului de interne a explicat deci incorect, în mod necorespunzător intențiilor legislațiunii legea despre judicatura curială, și a îndrumat municipiile la executare necorespunzătoare intențiilor legislațiunii. Drept-aceia punctul întâi al interpelațiunii mele către dl ministrul de interne se referă la întrebarea, este aplicat a dispune ca §-ul 147 al legii despre judicatura curială să se execute potrivit intențiilor legislațiunii?

A doua parte a interpelațiunii mele se referă la abuzurile săvârșite în jurul alegerii fumurilor. Înaintea acelora, cari nu cunosc referințele speciale din Ardeal, poate este cu totul necunoscută noțiunea fumurilor.

Sub fumuri înțelegem pe acei alegători cari în sensul art. de lege II din Cluj 1848 ținut în vigoare prin art. de lege XXXIII: 1874, se aleg de comunele respective. Legea din 1868 art. XLIII § ul 3 până la alte dispozițiuni a lăsat adică în vigoare art. II din Cluj 1848 privitor la censul electoral

Considerând, că alcătuirea aceasta a legii ardeleni a fixat un cens prea mare pentru comune, așa că cu sutele sunt comune în părțile ardeleni, în cari curat pe baza censului nu este nici un alegător, ca să li-se asigure și acestor comune înfrunire la alegeri, art. II: 1848 din Cluj a intercalat dispoziția: că comune cu mai mult de 100 numere de casă să aleagă doi oameni, cari astfel aleși sunt a se lua în listele electorale, ear acele comune, cari au mai puțin de 100 case, unul.

Cu privire la alegerea acestor fumuri § 109 art. XXXIII: 1874 d spune, că aceștia trebuie aleși, ca pe membrii reprezentanțelor comunale, respective ca pe antiștiile comunale. La noi însă, pe lângă toată dispoziția hotărâtă a legii, alegerea fumurilor, în cele mai multe comune, ilegal, se face nu prin alegătorii comunali, ci prin reprezentanțele comunale și în multe locuri nici aceasta nu se face, în multe locuri alegerea peste tot nu se face, ci notarii comunali, pe temei de protocoale false, înscriu astfel de persoane, cari le sunt pe plac.

Afirmațiunea aceasta din urmă o pot dovedi cu date concrete. Am în mână patru declarațiuni, subscrise de membrii reprezentanțelor comunelor Lasa, Bétrâna, Tisa și Fintoag, în care aceștia declară, că n'au nici o cunoștință, că alegerea fumurilor să se fi făcut fie de alegătorii comunali fie de reprezentanțe (Frumos respect de legi! Administrație, nu-l glumă! N. Red.) și anume declarațiunea din Fintoag a iscălit-o însuși judele, care după protocolul notarului comunal s'a ales de fum și el singur declară, că dînsul n'are nici o cunoștință, că să se fi făcut vre-o alegere, ci zice: „Mie mi-a spus notarul, tu ești alegătorul comunei și punctum.“

Pentru sanarea acestor abuzuri, mi-am permis a adresa interpelație către dl ministrul de interne, pentru-că asta totuși, nu se poate permite, ca într-o anume parte a țării, să se înscrie cu sutele astfel de alegători în listele electorale, cari s'au ales în mod necorespunzător legii, și să se înscrie de aceia, cari curat numai prin protocoale false, ajung acolo.

treagă. Vechile dinastii erau frânte, înjosite și tot domnitorii continentului se făcuseră supuși ascultatori lui Napoleon. Singurul om, a căruia putere încă nu era de tot sfărâmată, Tarul rusesc, arăt: pentru el cea mai sinceră și aproape entusiastă prietenie, dela întâlnirea din Tilsir.

Hotarele imperiului francez se estindeau acum departe, însă lui Napoleon nu i-a fost destul încă. Ocupă Roma și anexă Franciei Olanda. Hamburg-ul deveni departament francez. „Empire“-a (împărăția) înghițea toate.

Papa nu voi să abdică de bună voie de puterea sa lumească. Generalul Radet primi dela împăratul poruncă, să ducă în caz de lipsă pe moșneagul, care se împotriva, din Roma. Papa totuși nu cedă. „Cât timp ni-se dă, ca să ne pregătim pentru drum?“ întrebă un cardinal din escorta papei. „Jumătate de oră,“ răspuse generalul. Papa nu zise decât atât: „Fie voia Domnului,“ și se sui în trăsură, pe care o împresură o trupă de jandarmi.

Ludovic Bonaparte, regele de Olanda, își uită de îndrumările fratelui său, ca să rămâie și pe tronul olandez tot francez și a fost gata abdicare, de cât să asculte de ordinele venite din Paris. Își părăsi țara și emigră pe pământ german, în marea ciudă a împăratului.

Nu mai puțin Pa supărat într'acest timp pe Napoleon ridicarea pe tron alui Bernadotte. Dieta din Svedia, care a eschis pe familia Wasa din succesiune, a ales pe vestitul mareșal francez, de următorul lui Carol XIII. Alegerea Pa atins neplăcut pe împăratul, dar cu toate acestea nu se împotrivi. Adevărat, că știa cum-că Berna-

dotte i-a fost odinioară rival și nici când credincios, însă socotea, că și Bernadotte e fiul revoluțiunii și interesul comun îl va lega de Napoleon în contra vechilor dinastii.

Ori-cât de puternic era și ori-cât i-se lungeșiau lui, Napoleon simțea că e privit din partea caselor domnitoare, ca un venetic. Acum cel mai mare gând îl era înființarea dinastiei sale. Nici pe unul dintre frații săi nu-l ținea destul de tare, pentru a conduce el afacerile uriașei monarhii, după moartea lui Napoleon. Fiul său vitrig, Eugen, e drept că avea însușiri frumoase, dar îi lipsea vraja nașterii. Trebuia un astfel de moștenitor, a cărui leagăn îl leagău într'un palat imperial și care să fie și în privința nașterii sale egal cu celelalte vechi dinastii.

Napoleon își bătu mult capul cu această idee și în fine se hotărî să se despartă de soția sa și să-și aleagă alta din vechile case domnitoare.

Iosefina presimțea ce va fi soartea ei. Deja d'un timp încoaci Napoleon se purta față de ea așa de rece și rezervat. În sfârșit în 30 Noemvrie 1809 se pronunță. Napoleon se plimba îngândurat sus și jos. Iosefina ședea tristă și tăcută. Bărbatul-său veni în cele din urmă la ea și-i zise punându-i mâna la inima sa:

„Iosefina, dragă Iosefina, tu știi cât te iubesc! Tie, numai singur tie am să-ți mulțumesc de acele câte-va minute de fericire, pe care le-am avut în lumea aceasta. Iosefina! Soartea e mai puternică de cât voința mea,

cele mai scumpe sentimente ale mele trebuie să amuțescă dinaintea intereselor Franciei.“

„Nu spune mai multe, am fost pregătită la aceasta, o știu“, îngână Iosefina. Graiul i-se curmă. Leșină.

După domolirea primei dureri, Iosefina se împacă cu soartea sa plină de tristețe. În 15 Decemvrie 1809, Napoleon declară în conziliu de familie, la care a luat parte și cancelarul-general Cambacères, că interesul imperiului cere, ca el să lase în urma sa moștenitori și fiindcă din căsătoria sa cu Iosefina nu mai putea spera copii, e silit să își sacrifice sentimentele sufletului său și să desfacă această căsătorie. „Trebuie să declar“, adaugă, „nici-odată nici cea mai mică cauză, n'am avut să mă plâng împotriva credinței și dragostei mult iubitei mele soții. Mi-a făcut frumoși 15 ani din viață, și această amintire imi va fi pururea scumpă. Ea a fost încoronată de propria-mi mână de împărăteasă, vreau deci ca să-și păstreze rangul și titlul; ear înainte de toate doresc, ca ea nici-odată să nu dubiteze în simțirile mele și să mă țină de cel mai bun și iubitor amic al ei.

Iosefina își reprimă durerea și îndeplini cu demnitate rolul trist, pe care i-l'au prescris, spunând din cuvânt în cuvânt cele zise de cancelarul. În ziua următoare Cambacères înaintă senatului proiectul de hotărîre, care desfăcu căsătoria lui Napoleon și Iosefina.

(Va urma).

Textul interpelațiunii mele este următorul:

1. Are cunoștință d-l ministru, că § 147 art. de lege XV din 1899 nu este executat corespunzător legii și dacă da, este aplicat a dispune, să se eșecute corect dispozițiunea aceasta a legii.

2. Are cunoștință d-l ministru, că în acele părți ale țării, în cari cenzul art. II: 1848 din Ardeal este în vigoare, alegerea deputaților comunali alegând în senzul § 109 art. XXXIII din 1874, nu se face corespunzător legii, pentru-că în multe locuri pe acești alegători îi alege reprezentanțele comunale și nu alegătorii comunali?

3. În cât dl ministru n'ar avea cunoștință despre aceste abuzuri, aplicat e ale cerceta și a dispune, ca comisiunile centrale, să înscrie numai astfel de deputați (fumuri) în lista electorală, cari s'au ales corespunzător legii, iar în cât în listele electorale s'ar afla de aceștia luați în mod ilegal, aplicat e dl ministru, a dispune, ca aceștia să se șteargă din listele electorale și să se efectueze alegerea în senzul legii.

4. Are cunoștință dl ministru, că în multe comune, așa d. es. în comunele aparținătoare cercului Dobra, Laso, Tisa, Bătrina și Fintoag în anul curent alegerea de deputați comunali peste tot nu s'a efectuat; comunele respective, pe temel de protocoale false, au luat în liste electorale pe cine au vrut. Incât dl ministru n'ar avea cunoștință despre aceasta, aplicat e a porni urgentă cercetare și a lua la răspundere pe organele vinovate.

Pentru înlesnirea cercetării aclud cele patru declarațiuni pe cari le-am amintit.

Președintele: Interpelațiunea se va comunica ministrului de interne.

Sedința se termină la 2 ore 50 m.

Teroare.

De o vreme încoaci o adevărată teroare ni-se semnaleză din mai multe părți, desfășurându-se asupra Românilor, cari s'ar părea că sunt formal scoși de sub scutul legilor și dați în obladuirea zbirilor, ce nu cunosc nici lege nici Dumnezeu. Guvern și presă, s'ar părea că s'au luat la întrecere pentru a ținea într'o adevărată teroare pe Români. Zilnic se scriu în presa maghiară atâtea imbecilități, calumni și infamii la adresa noastră, în cât ne este cu neputință a ținea de toate cont. Zilnic suntem informați mai dintr'o parte, mai din alta, despre nedreptăți, ce li-se fac Românilor, par-că după plan, de când nefericita aceasta țeară a ajuns sub stăpânirea lui Tisza II-lea.

Și remediu unde poți căuta? Tac și sufăr Români pretutindenea, batjocura și nedreptatea.

Să arătăm câte-va cazuri:

Se știe, am publicat și noi, că Români din comitatul Bistrița-Năsăud, cu scopul a se organiza în congregația comitatului, pentru a-și putea pe viitor apăra mai bine interesele lor atât de mult călcate în picioare, au înființat acolo partidul național român. Floarea inteligenței noastre dinjacl mare ținut românesc, s'a pus în capul trebil. Guvernul a dizolvat însă prin fișpanul său contele Bethlen, partidul. Am arătat într'un articol trecut, ce volnic și nedrept a fost faptul acesta al guvernului. Deputatul național Dr. Aurel Vlad, a adus în incinta parlamentului volnicia din Bistrița. Cu toate acestea lucrurile nu s'au oprit numai la atata. O depeșă, publicată cu multă satisfacție de ziarele ungurești vestește că fruntașii noștri Români de acolo, au fost trași în judecată, ca și niște făcători de rele și osândiți și pedepsiți. Gerasim Domide protopop, Dr. Gavriil Trippon, Dr. Dimitrie Ciuta, Dr. Dionisie Longin și Vasile Pahome advocați, Cirill Deac, Ioan Dologa, Pamfil Grapini preoți, pedepsiți fiecare cu câte 200 cor. și Dr. Victor Onișor advocat cu 400 cor. „Fără milă trebuie urmată pilda aceasta din Bistrița, le va trece astfel voia agitatorilor valahi“ zice „F.-M.“

Cetitorii noștri cunosc fazele terorismului deslănțuit în Sân-miclăușul-mare asupra vrednicului nostru fruntaș de acolo advocatul Dr. Nestor Oprean. Protopreterul de acolo cu numele, Hadffy ne-a făcut și nouă proces, fiind-că am cutezat să înfierăm purtarea detestabilă a Măriei Sale.

Acum însă avem o dovadă, mai mult: și anume că Măria Sa nu e numai un volnic și scrintit ci și un denunțant mizerabil.

Se știe că a mers individul acesta cu impertinența până acolo încât însuș pe Doamna Oprean a citat-o pe la judecată, pentru că ar fi pus, pe pomul de Mai, dinaintea casei sale trei-color românesc. Dovedindu-se apoi că d-na Oprean nici cunoștință n'a avut despre pomul de Mai, s'au inculpat servitoarele nemțoaice ale d-lui Oprean azi au și fost osândite la câte 15 zile închisoare și 200 coroane amendă.

Și pentru-ca publicul românesc și lumea întreagă să vadă, pentru ce se dictează 15 zile închisoare și 200 cor. amendă, pentru ca să se convingă, despre cea ce se petrece în Sân-miclăușul-mare și în fine să arătăm cu ce cap s'aduc astfel de judecăți, reproducem cuvânt de cuvânt (garantăm autenticitatea) din motivele sentenței:

„Igaz ugyan, hogy ezen május fán csupán piros és kék szalagok voltak, de zöld galyakkal is volt a fa díszítve, mely zöld galy néhány nap alatt megsárgul és így néhány nap múlva ismét piros-sárga-kék, vagyis a román nemzetet színekkel lett volna a május fa“ . . .

(E adevărat, că pe pomul acesta de Mai, au fost numai pantlice roșii și vinete, dar pomul a fost împodobit și cu ramure verzi, cari ramuri verzi peste câte-va zile îngălbinesc și așa peste câte-va zile, iar ar fi fost roșu-galben-vinăt, adică colorii naționale române pe pomul de Maiu...)

Fără comentari!

Sentența e adusă de Hadffy, Dr. Oprean n'a fost pus sub acuză din capul locului și cu toate acestea, Hadffy cavalerul, face arătare împotriva d-lui Oprean la camera advocațională, că ar fi agitat din nou împotriva statului. Ce denunțant mizerabil!

Congregațiunea estra-ordinară a comitatului Arad.

Nici o oră întreagă n'a durat rezolvarea celor 16 puncte puse la ordinea de zi a congregațiunii estra-ordinare de ieri. În absența fișpanului congregația a fost prezidată de vicișpanul Dálnoki.

Punctul întâiu a fost împărțirea în clase și ranguri de salar a funcționarilor comitatensii. S'a primit nemodificat planul comisiunii permanente.

A urmat apoi curenda municipiului Kassa de a se trimite adresă de loialitate Majestății Sale, pentru hotărîrea prea grațioasă de a reîmpatria osemintele lui Rákoczy.

Propunerea comisiunii permanente a fost ca de-odată cu adresa de loialitate să se felicite și ministrul președinte Tisza, căruia i-se poate atribui — zice comisiunea — meritul hotărîrii regești.

Aci a luat cuvântul dl Dr. Stefan C. Pop și foarte la loc, a cerut să nu se amestece în felicitarea aceasta și persoana ministrului președinte. După părerea sa toată afacerea, n'a fost de cât o manoperă, pentru stoarcerea de noul sarcini.

Congregația, cu excepțiunea Românilor, a primit propunerea comisiunii permanente.

În afacerea motorului din podgoria Aradului, congregația a decis, să restituie conclusele comunelor Covasint, Micălaca și Giocroc, cari au subscris acții, pentru întregire, ear conclusul comunei Pâncota, ca fiind corespunzător legii, s'a aprobat.

S'a censurat apelata dată împotriva alegerii de jude alui Alexandru Têran comerciant în Totvărădia, care s'a protestat pe motive de nimic, de câțiva malconțenți. Nu s'a adus în afacere hotărîrea meritorială.

Celelalte obiecte sunt de puțin interes.

Cătră on. abonați.

Rugăm pe on. abonați, să binevoiască a-și renouă cu toată graba abonamentul și la tot cazul mai târziu până în 7/20 Iulie c. ca să nu li-se întrerupă trimiterea ziarului. Celor ce nu-și vor fi renouă până la acest dat abonamentul, după procedura introdusă la expediție, ziarul încetează a le merge fără a putea observa vre-o considerație de una sau alta persoană.

Observăm și aceea, că celor ce vor trimite mai târziu costul abonamentului, nu le vom putea servi cu numerul dela începutul semestrului, ci numai din ziua plătirii, pentru-că foaia apare numai în atâtea esemplare, câți abonați are.

ADMINISTRAȚIA

DOINĂ.

DE

M. MINESCU.

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân' la Mare
Din Muscalii de-a călare,
Dela mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
S'au făcut dușmanii caie,
Din Sătmăr până 'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărât tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui
Dela Turnu 'n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s'asează pe la noi:
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate:
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Iși desbracă țara sinul,
Codru — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă —
Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câni,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Ștefan Maria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În seama părinților,
Clopotele să le traga
Ziua 'treagă, noaptea 'ntreagă.
Doar s'a 'ndura Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te 'naltă din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-î suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-î suna de două ori,
Iți vin codri 'n ajutori,
De-î suna a treia-oară.
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară —
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spinzurătorile!

DIN „CÂNTAREA ROMÂNIEI“,

DE

AL. RUSSO.

„Ești frumoasă ești avuțită... o țeara mea...
copii mulți la număr care te iubesc... ai car-
de vitejie a trecutului și viitorul înaintea ta...
tru-ce curg lacrimile tale?“

Tresari, pare că trece pe zare năluca văi-
inima și-se frământă cu iuteală... cetit-ai
carlea ursitei, ori că Ingerul pieriei și s'a
zărît?...

Pentru-ce stai înmărmurită o țeară română?
și mai aduci aminte de zilele cele vechi?...
șanțul se sdobia în mâinile celor nebiruiți...
șanțul se rostogolea în țărână... străinul fugia
de moarte când vedea amenințatorul său steag,
semn de dreptate, putere și slobozenie...
șanțul cuprins de spaimă, alerga să se ascundă
într-o cadane în harem... și Tătarul în fuga ca-
lului o lua îndărapt drumul pustiei!

Sub poalele unui munte se întinde o căm-
p mare și un soare strălucitor lumina acea
pădure... Doi înși se preumblau printr'înșă...
în adese în loc... și apoi porniau mai departe...
precum spicurile în vremea secerii zac unele
peste altele, și oase peste oase de morți acoperiau
pământul... petice sfâșiate și acățate de prăjina
șanțului, de abia se mai mișcau de vântul ce
șușuiea... un nor de corbi fălăia pe de-asupra
șanțului, vulturi mari se învârtăiau în văzduh
și apoi de odată se asvirliau cu iuteală peste
șanțurile înălțate... nici o locuință nu se zăria în
șanțurile vale a morții... ici colea movile semănate
și rind încrețeau ca niște valuri luciul căm-
pului... și pe fie-care din acele movile erau câte
un semn deosebit... pe una o cruce roșie plecată.
Și alta un turban sângerat cu semiluna înfiptă
în dânsul... mai departe o suliță tătărească sfâr-
șită... și acolo stau mormane grămădite după
șanțuri și lege, oasele neamurilor care se în-
șanțuie pe acest câmp de bătae... fie-care la
loc ca un semn de isbândă pomenitoare...
Și marginea câmpului era o pădure, iar din fun-
dătură pădurii se auzia o fășiere neînțeleasă... o
șușuieală ce semăna cu vaetele sufletelor chi-
șanțuie... Copacii erau împesștrăiați cu frunze fe-
șanțuie, pline de o rouă roșie... și în vârful unui
șanțuie bătrân un vultur alb fălăia și scutura din
șanțuie... și la fie-care din acele mormane cei doi
șanțuie înșanțuiau și ziceau împreună... „Fală
șanțuie ție, țara noastră, bine cînventată și cu-
șanțuie de Dumnezeu... feciorii Hunilor s'au
șanțuie să te supue... și tu ai fost peștera
șanțuie lor... potopul Asiei a avut să înghită
șanțuie... și tu ai fost stavila lumii... un neam
șanțuie viteji a răvnit la turmele tale și la grânele
șanțuie ale holdelor tale... și tu ai legat pe vi-
șanțuie doi câte doi... și ai arat cu dânsii țarina...
șanțuie semănat cu sângele și cu sudoarea lor
șanțuie brava roșie, pădurea sângelui!“

DUMBRAVA ROȘIE.

(FRAGMENT.)

„...crațul Lehieș, trufaș, semeț, ușor,
șanțuie, se crede stăpân pe viitor,
șanțuie ochi de pradă pe țările vecine:
șanțuie din ele, zice, mi-ar conveni mai bine?“
șanțuie puțin pe gânduri, apoi cu mare glas:
șanțuie „Dovă este pragul întâiului meu pas!“
șanțuie „Păra aceea mică, neîncetat lovită
șanțuie dușmani fără număr și 'n veci nebiruită,
șanțuie care toți bărbații sunt zmei ce s'au luptat
șanțuie Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încrunțat,
șanțuie și pe sub earbă câmpiile frumoase
șanțuie și pe troene albe de-a dușmanilor oase,
șanțuie „Domn viteaz, un Stefan, adună de mulți ani
șanțuie glorie ce-i demnă de-al lumii suverani.
șanțuie și merge la Moldova, la Stefan drept voiu
șanțuie merge
șanțuie și de pe frunte-i cu spada mea voiu șterge,
șanțuie lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
șanțuie și ea-va 'n loc de soare al meu chip strălucit!“
șanțuie și 'n nerăbdare-i pe lângă el în grabă
șanțuie și a lui armată deprinsă la omor,
șanțuie numeroasă de feare ce se 'ntreabă:

„Spre care orizonuri sălta-vom noi în sbor?
„In care parte-i hoțul promis l'a noastre ghiare
„Să-l rupem într'o clipă, să-l roadem, înghițim?
„In care țări: teutone, române sau maghiare
„Vrea Albert, Crațul nostru, pustiul să-l lățim?“

„Și cine oare face această fără-de-lege?
„Un Domn vecin, prieten, un Domn creștin, un
Rege:

„Albert, Crațul Lehieș!...
„Albert, de cap ușor,
„Făcut-a un vis mare de Rege 'nvingător,
„Dar n'are el, s'ermanul, așa de largă mână,
„Să poată 'n ea cuprinde o patrie română!
„Nici n'a ajuns Moldova de risul mișeliei,
„Ca s'o răpească 'n gheare-i un vultur de-a Lehieș!“

„Cât va fi 'n cer o cruce ș'un Stefan pe pământ
„Nime nu va deschide Moldovei un mormânt!
„Cât vor călea dușmanii în țeara de Români,
„El robii vor fi în țeară, dar vecinic nu stăpâni!
„De cât Moldova 'n lanțuri mai bine șlearsă fie!
„De cât o viață moartă, mai bine o moarte vie!“

„Români din toată țeară, Boeri, vechi Căpitani,
„Voi toți ai mei tovarăși de patru-zeci de ani!
„Când Albert ni menește robie, rele soarte,
„Răspundeți, ce se cade lui Albert?“

— „Moarte, moarte!“
Și grăiește poezia: „Moarte!“ pădurea clocotește
Ș'un soare roș în ceruri de odată se ivește.
— „Fie! le zice Stefan, fie cum cereți voi...
„La arme! și pe moarte! tot ceriul e cu noi!“

V. Alexandri.

Pentru poporul Român.*)

In ziua de 2 Iulie 1504 Ștefan-Vodă cel
Mare se stinge de o moarte blândă la Suceava
în desăvârșita pace măreață ce se boltia asupra
întregii țări pe stâlpii puternici ai biruințelor sale.

Pentru cea din urmă oară porțile cetății se
deschideau înaintea aceluia ce luptase bărbătește
cea mai grea din luptele sale. Boierii călări, în
haine de urșinic și aur, unii bătrâni ca și stăpi-
nii adormiți, ceilalți în toată puterea vârstei sau
în avântul încrezător al tinerețelor, încunjurau si-
criul înfășurat în scumpe stoffe. Sulițele ostașilor
se ridicau drepte în văzduhul limpede, zimbitor
al zilei de vară. Alaiul străbătea holdele grele
de bogăție, în drumul spre mănăstirea Putnei.

Din turnul de strajă de asupra porții clo-
potele prindeau a vui de jale. Soborul întreg
al Moldovei, supt mitrele scinteietoare de pietre
scumpe, Mitropolitul, episcopul de Roman, Mitro-
polit și el, al Țării-de jos, episcopul de Rădăuți,
egumenii cari putuse să se încingă pentru această
lungă cale, primeau în cântările iertării de pă-
cate pe stăpînul tuturor. Vespnică pomenire se
cerea pentru acela care se făcuse vrednic a fi
pomenit de neamul său în veci vecilor. Apoi
întunerecul grozniții umbria tot mai mult fața
poruncitoare, acum înseninată, și pletele albe,
rare ale bătrînului. Și, pe când lacrimile brăzdau
cele mai aspre obrazuri, minunata lespede de
marmoră săpată pecetluia micul mormânt în care
încăpuse totuși rămășițele celui Mare.

Domnise aproape cincizeci de ani, o jumă-
tate de veac. Venise tînăr, în vijelia năvălirii,
ca să răsbune pe ai săi, ca să-și întemeieze viața
și ca să tragă zid de vitejie în jurul țării sale de
moștenire. De atunci toate drumurile spre hota-
rele dușmane fuseser bătute de copitele carilor
ostirii sale. Dar peste sabia lui minunată apăsa
o mână sigură, stăpînă de un gând cuminte.
I-a fost lot-deauna mișă de sângele oamenilor
vêrsat în zădar.

A adus cu dânsul rînduiala și buna căm-
muire. Oastea aceea ale cărei steaguri îi flutu-
rau de asupra sicriului, el o închegase, el o fău-
rise, ca pe o singură armă menită să învingă
tot-deauna. Boierilor aceluia ce-l întovărășiau
înainte de a-și lua hotărîtorul rămas bun, el li
statornicise chemările și drepturile. Secerînd bu-
ruiana roșie a vremurilor de restriște și neleguire
el curățise țărîna ce băuse sângele nevinovat, —
coborînd în ea sfînte temelii de biserică. Vlădi-
cilor ce se rugau acum la Dumnezeu pentru su-
fletul său, el li pusese mitra pe cap, după ce
știuse că se cuvine s'o poarte.

*) Prefața Istoriei lui Ștefan-cel-Mare de N. Iorga

Gîndul lui de înțelepciune se stinsese în
sfârșit, sau, mai curînd, el se coboria ca o rază
de bucurie asupra bogăției lanurilor și fremăta
ca o amenințare pentru vrăjmașii viitorului prin
frunza pădurilor ce ocrotiseră și meniseră luptele
învingătoare. Glasul lui nu se mai auzia înșă, și
icoana lui nu mai stătea înaintea nimăruia.

Și candela aprinsă de-asupra mormîntului
seu s'a stîns une ori, în zile rele. Mîni de hoți
au scormonit în mormîntul cel sfînt.

Dar amintirea sa a luminat tot-deauna în
marea biserică a conștiinței neamului. Une-ori
mai tare, alte ori mai slab, dar nici un vînt nă-
prasnic n'a putut-o stinge. Și astăzi ea se înalță
puternică, în marea flacără de mândrie și recu-
noștință ce pornește din toate inimile noastre la
pomenirea celor patru sute de ani de la moartea
puternicului împărat senin al României.

O scînteie din această flacără e cartea
de față.

ACTARUL MĂNĂȘTIȘII PUTNA.

DE

VASILIE ALEXANDRI.

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groază prin
păgâni,

Locaș sfînt Creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii sei Români,
Însuși merge să aleagă locul sfîntului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește.
Precum aburii pe baltă când lumina asîntește.

Căpitani, ostași cu zale și cu platoșe de fer,
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnu-i de
răsboiu.

A Moldovei steag de fală fălăie falnic în cer:
Buciumul vuește în munte, sună valea de cim-
poi.

Eată că lâng'o movilă Domnul Ștefan s'a oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce 'n mână pe movil'acu se
urcă:

Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nații ca bradul
dela munte.

Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș și pe
frunte

Cu-a lor lungi și negre plete se coboar'o neagră
țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor.
Pintre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu 'n sbor.

Multe feare din cei codri, mulți dușmani tineri,
semeți.

Drept în inimă, drept în frunte au simțit a lor săgeți.
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan Domn
cel Mare

e-și gătește acum săgeata s'o isbească 'n de-
părtare.

— Copii, trageți... eu vreu astăzi să mă 'ntrec
în arc cu voi.“ —

Ast-fel zice Domnul Ștefan!... ear voinicii a
mîndoi

Se plec, arcele-și incoardă, trag... săgețile lor
sboură,

Spintecă repede vîntul ce dă foc și vjetește.
Se tot duc, se duc ca gîndul, și de-abea

Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.
ochiul zărește

Ura 'n ceriuri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
— „Să trăiți, copii!“ — le zice Ștefan ce-acum
se gătește.

Zbarnăe coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n
vînt,

Pere, trece mai departe și 'ntr'un paltin vechiu
s'a frînt.

— „Acolo fi-va altarul!“ — zice falnicul monarc
Ce se 'nchină și se pleacă pe răsboinicul său arc.

— „Să trăiască Domnul Ștefan!“ — Miș de gla-
surii îi urează.

Și poporul jos, pe vale, umilit ingenunchează!

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE.

DE
DEMETRIU BOLINTINIANU.

I.

Pe o stâncă neagră într'un vechi castel,
Unde curge în vale un riu mititel,
Plânge și suspină tinăra domniță,
Rumenă suavă ca o garofiță,
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oaste și n'a mai venit.
Ochii săi albaștri ard în lacrămele,
Cum lucesc în rouă două vioarele;
Buclele'i de aur cad pe albu'i stn,
Rosele și crinii pe fața'i se 'ngin.
Însă doamna soacră lângă ca veghiază
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II.

Un orologiu sună noaptea jumătate,
La castel în poartă oare cine bate?...
— Eu sunt bună maică, fiul tău dorit:
Eu, și dela oaste mă întorc rănit.
Soarta noastră fuse crudă astă-dată;
Mica mea oștire fuge sfărâmată.
Dar deschideți poarta... Turcii mă'ncunjor
Vântul suflă rece... rănilile mă dor!"

*

Tinăra domniță la fereastră sare.
— Ce faci tu, copilă? zise Doamna mare.
Apoi ea la poartă atunci a eșit,
Și 'n tăcerea nopții ast-fel 'i-a grăit:
— Ce spui tu, streine? Ștefan e departe,
Brațul său prin taberi miș de morți împarte.
Eu sunt a sa mamă el e fiul meu;
De ești tu acela nu'ți sunt mamă eu
Însă dacă cerul, vrând să îngreueze
Anii vieții mele și să'i întristeze,
Nobilul său suflet ast-fel s'a schimbat,
Dacă tu ești Ștefan cu adevărat.
Apoi tu ai-ea fără biruință
Nu poți ca să intri cu a mea voință.
Du-te la oștire pentru țara mori,
Și'ți va fi mormântul coronat cu flori!

III.

Ștefan se întoarce și din cornu'i sună:
Oastea lui zdrobită de prin vâi adună,
Lupta iar începe... dușmanii zdrobiți
Cad ca niște spice de securi loviți.

VOICHIȚA LUI ȘTEFAN

de
G. COȘBUC.

Doamna lângă Ștefan vine,
Blândă 'n vorbe și 'n purtat:
„Doamne, iar ești supărat!“
— „Sunt, Voichița, pentru tine!“
Zăpăcită Doamna sta
Și 'nflorită de rușine:
„Ce-am făcut, Măria-Ta?“

„Tu?... Nimic!“ Și vodă strânge
Mâna Doamnei, gânditor.
„Șerpi-și au culcușul lor...
Ah! Voichițo cum aș plânge!
Rău ca Radu nime nu-i:
Uite 'n puinți așa aș frânge
Gât de lup cum e al lui!“

Doamna i-a pătruns cuvântul,
Până 'n suflet i-a pătruns.
El tăcea, ea n'a răspuns.
Noapte e, și bate vântul,
Zi prin noapte, cu vr'o dot
Tari să bați cu ei pământul,
Pleacă Ștefan la război.

Dintr'acelaș ceas Voichița
Nu s'a mai oprit din plâns,
Briu pe trup ea n'a mai strâns
Nu și-a mai gătit costița
În genunchi, c'un dor păgân
Ea sărută iconița
Maicii-Domnului, din sân.

Uau-i soț, iar altu-i tată,
Pentru care se ruga?
Zile 'ntregi ea se lupta
De fior cutremurată;
Când avea pe soț în gând

Ea se pomenea d'odată
Pe părinte blăstămând.

Ah, de-ar fi un zid de-aramă
Între dinșit, până 'n nori —
Și prin plâns adeseori
Îi părea, că ei o cheamă
Să-i împace! Ea, dar cum?
Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
Prutul să-l oprești din drum!

Și 'ntr'o zi, sâțul de sânge,
Eată-i, Moldovenii vin.
Sufletul, de milă plin.
Al Voichiței, cum se frânge:
Pentru soțul ei dorit
Ride veselă, și plânge,
Pentru un tată biruit.

Ea cu pași grăbiți pornește
Să-și cuprindă soțul 'n prag;
Ochii-i stinși s'aprinde de drag.
Ștefan însă ocolește
Ochii Doamnei, e pripit,
Iar Voichița nu 'ndrănește
Nici să-i zică „bun sosit.“

„Tu mă știi, Voichițo, bine!
Neamul vostru-i neam de hoști,
Și-i voiu dușmani pe toți,
Cum te dușmănesc pe tine!
Am să-l curm pe-al tei de veci —
Nu mai poți trăi cu mine:
Tu ai mamă, poți să pleci!“

Doamna 'ngălbînd scoboară
Ochii umezi în pământ,
Făr' a zice vr'un cuvînt.
Ieșe-apoi. I-a spus s'o doară,
Și-a durat-o ce i-a spus —
Un altar ce se doboară
Când vin trăsnete de sus!

Și rămas acum Viteazul
Singur în iatac, și-a pus
Capu'n mîni, pe gânduri dus.
El și-a potolit necazul —
Dar pe Doamna o iubea!
Și'ngropând în coif obrazul
Ștefan Vodă-acum plângea!

ODĂ

Eroului Ștefan cel Mare și Sfânt.

dedicată serbării de 400 de ani dela moartea marelui erou.

O Stefane, voinic de fală,
Tu 'n țear'atunci ni te-ai ivit,
Când lifte crunte da năvală
Cu sabie și foc cumplit.

Acel potop de grea urgie
Era să-i stângă pe Români,
Dar tu-ai pășit cu bărbăție
Scăpând moșia de păgân.

De tala ta vorbește Baia
Și Racova de brațul tău,
Când înțelese lighioaea,
Că domnul Ștefan este Leu.

Alți martori vechi sunt Răsboienii,
Cosminul cu Dumbrava sa,
Când cu panțiri și cu seimenii
Făcu-și minuni în țeara ta.

Dar și ruinele cetății
Sucevei pururea șoptesc,
Că stîlp ai fost creștinătății
Și pentru neamul românesc.

O geniu, dus la nemurire,
Privește tu de sus spre noi,
Fă rugă la dumnezeire,
Să ne scutească de nevoi!

Suceava, în 2 Iulie 1904.

V. Bumbac.

Războiul ruso-japonez

Dela lupta dela Kayping Japonezii
mereu nainte pe întreaga linie. Mai
coloana de sub comandamentul general
Oku se mișcă cu o agilitate și
deamnă de admirat. Asemenea și
japoneză dela Takusan înaintează pe
Siuiang-Dasitsao până la Sinsaiahu. În
acestei operațiuni a ambelor armate
trupele ruse au ajuns în o situațiune
pus de grea. Asta o dovedește cel
și un raport rusesc, care spune, că
au de gând să primească numai la Liao
o luptă decisivă. Cu alte cuvinte,
continuă cu »retragerea victorioasă.«

Se vestește că aripa dreaptă a
japoneze a ocupat 70 kilometri dela Liao
Sihoyangul. O altă veste vorbește
năvălirea unei divizii ruse întregi de
comandamentul generalului Rennenkampf.

Despre situațiunea în jurul Port-
rului circulă mai multe vesti, unele
luarea altor întărituri ruse, altele despre
cercarea Rușilor de a da năvală
asupra asediatorilor, cărora le-ar fi
tunuri (?).

Dăm aci următoarele telegrame:

Berlin 13 Iulie. Din Tokio vestește
Anzeiger: În timpul înaintării lor contra
șao Japonezii au atacat pozițiile foarte
dela Tsukoko ale Rușilor. S-a desfășurat
foarte neprasnică. Pederile nu sunt cum...

Berlin 13 Iulie Din Petersburg i-se telegra
lui Tageblatt: După toată probabilitatea
început deja retragerea spre Haitzeng și Liao.

La Dasitsao numai un număr nelăsc
trupe va opune rezistență Japonezilor, de
conducătorii de război ruși de-ocandată
resc de un conflict serios cu Japonezii.

Londra, 13 Iulie. A doua armată
poneză de sub comandamentul general
Oku după ce a lăsat în Kayping garni
înaintat către Funkiatien. Avantgarda
neze se află numai la o distanță de
mille de Dasitsao. Un corespondent
Daily Mail spune, că a auzit dela
ficer din statul maior rus, că planul
este să se retragă până la Liaoyan
vor primi luptă decisivă.

Petersburg, 13 Iulie. Ziarul Russkoi
al cărei raportor este scriitorul rus de
Dantzenko, publică o depeșă din Liaoyan
form careia spre nord-ost de Liaoyan
luptă aprigă, în care foarte mulți ofițeri
căzut. Același ziar spune în ediția sa
că Japonezii după o luptă de 5 zile au
aproape întreaga diviziă generalului Rennen-

După acest ziar înfrângerea lui Rennen-
este una dintre cele mai mari lovituri
Rușii le-au primit în această campanie.

Londra, 13 Iulie. Corespondentul
a lui „Daily Express“ a vorbit cu mai
menii, cari eri au venit din vecinătatea
thurului. După spusele acestor refuza
semnele arată, că în timpul cel mai aprig
nezi vor da năvală din toate părțile asupra
Arthurului. Flota lui Togo a fost întărită
multe vase sosite dela Sasche. Aceste
tost reparate la Sasche. După părerea
atacul de pe uscat și de pe mare va fi
un puternic bombardament. Câți-va Chinezii
la Tsifu spun, că bombardarea a început
form veștilor chineze armata japoneză
pentru forțarea Port-Arthului consistă din
oamenii.

Din străinătate.

Ministrul președinte al Bulgariei „*Politiche*“ publică următoarele declarațiuni asupra acordului turco-bulgar și asupra știrilor despre o triplă alianță balcanică.

Amnestia s'a aplicat în cea mai mare parte terminându-se cu repatrierea mai tuturor acelor refugiați cari doreau să se întoarcă pe la căminurile lor și nu preferau să se stabilească pentru o vreme în Bulgaria. Relațiunile noastre comerciale cu Turcia se desfășură liniștit. Nu există nici un motiv de a se judeca în mod pesimist această înțelegere sau de a-i prorocei un sfârșit apropiat. Noi ne-am înarmat cu toată răbdarea și sperăm că cu răbdare vom dobândi alte succese.

Adversarii înțelegerii turco-bulgare ar dori să vădă turburându-se bunele noastre relațiuni cu Turcia și de aceea împrăstie știri despre o apropiată încordare a situației politice. Noi ne-am îndeplinit până acum în modul cel mai conștiincios îndatoririle luate față de Turcia și tot așa vom face și în viitor. Aceasta e o garanție suficientă pentru dănuirea bunelor relațiuni. În ce privește Macedonia, cercul de activitate al Bulgariei se oprește la graniță și totul atârna de rezultatul activității marilor puteri. Știrile despre nouă asupri și persecuții la populațiune nu vor amuți de cât atunci când puterile le vor pune serios capăt; atunci se va putea gândi la îmbunătățirea soartei populațiunii și în direcția economică. Combinațiunile unor ziare despre așa zisa „triplă-alianță balcanică“ nu sunt decât pure fantezii. Relațiunile noastre amicale cu Serbia au o bază numai economică. Nu e imposibil ca mai târziu să se ajungă și la o apropiere politică între cele două țări, după necesitățile lor respective: dar dela o apropiere economică până la una politică e un mare pas. Atragerea Muntenegrului în această înțelegere e o poveste goală. Bulgaria nu e legată cu Muntenegru prin nici un interes economic; de altă parte, Muntenegru e prea de parte și ca putere contează prea puțin ca să înțeleagă combinațiunea unei alianțe politice. Bulgaria își va păstra atitudinea ei liniștită de până acum. O altă atitudine, o altă politică nu e acum pentru noi și n'ar corespunde nici do-tilor și năzuințelor noastre...

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Iulie 1904.

— Numărul nostru de azi, închinat memo-
rii *Marelui Ștefan*, conține 12 pagini și are următoarea cuprins:

2 Iulie 1504—1904.
La Putna.
Din Dieta.
Interpelețiunile deput. național român Dr.
Marelui Vlad.
Teroare.
Congregațiunea comitatului Arad.
Partea literară.
Războiul ruso-japonez.
Din străinătate.
Nouități.
Economie.

— **Serbarea lui Ștefan cel mare** guvernului Austriei. Pe când părăsindu-l nostru guvern a oprit sub pedeapsa exilării din școala, tuturor tinerilor dela universități din Ungaria participarea la serbarea din Putna, guvernul Austriei a cerut și el să se reprezinte la serbare, în-
vățându-l pe guvernorul Bucovinei, cu reprezentarea sa. Reacționara Austrie!

— **Conducători bravi.** Ni-se scrie: În comuna noastră Măderat (comitatul Arad,) au fost doi preoți harnici Petru *Borlea* și Ioan *Popescu* au introdus mai multe lucruri noi și folositoare reparând biserica și îngrădind grădina cu zid făcând în lăuntru frumoase straturi de flori. Tot odată făcân-

du-l poporul atrăgător la Sf. Biserica și fiind cu demnitate la legea strămoșească. Durere că sunt vr'o câți va rătașiți, cari perzându-și mintea, au trecut la pocăiți, pentru care se luptă mult să-i aducă la cale.

Tot odată avem și doi învățători harnici cu care ne putem lăuda, Petru *Vancu* luminând tinerimea atât în învățatură cât și în economia pământului cultivarea viței de vie, a dat satului nostru o tinerime înțeleaptă, sirguitoare și cu virtuți naționale.

Al doilea învățător dl *Pavel Siarteu* care a înființat și un cor din 60 coriști. Spre toată lauda. În armonie cu aceștia, dându-le prețiosul său ajutor, lucrează și dl notar Ioan *Popescu* care asemenea a învățat poporul la cunoașterea legilor, ca să se știe feri de cele păgubitoare și rele fapte.

Drept-aceea, Vă rugăm D-le Redactor, drept pildă altor comune, a publica șirele acestea de laudă și recunoștință ce întreg poporul comunei noastre nutrește, față de bravii săi conducători.

— **Date statistice despre ocupațiunea locuitorilor din Ungaria.** Pe baza recensământului din 1900 Ungaria are 19,254.559 din cari cu agricultura și prășirea vitelor se ocupă 13,157.083 adică 68.4%, cu exploatarea minelor, cu industria și comerțul se ocupă 3,764.783 adică 19.6%, în funcțiuni civile și bisericesti și cu profesiuni libere se ocupă 572.309 adică 3.0%; în armată 141.390 adică 0.8%; zileri 640.005 adică 3.3%; servitori 426.734 adică 2.3%. Față de recensământul din 1890 numărul persoanelor, cari se ocupă cu agricultura și cultura vitelor, s'a redus dela 72.5% la 68.4% din contra a crescut numărul celor ce se ocupă cu exploatarea minelor, cu industria și cu comerțul dela 10.2% la 19.6%. Numărul fabricilor s'a sporit în timpul oia 1890—1900 dela 1237 la 1950. Cea mai mare creștere, dela 42 la 81, o arată țesătoriile

— **Croații și Imnul maghiar.** Se anunță din Zagreb, că alaltă eră li s'a făcut o primire entuziasta studenților croați, eliminați din școala de cadești de honvezi din *Pécs*, pentru-că n'au voit să cante imnul maghiar. Universitarii Croați s'au prezentat în corpore la gară. Când trenul s'a oprit în gară, strigăte însufleșite de „*Jivio*“ au salut pe tineri, și un conduct imponent i-a petrecut în oraș. Pe piața Ieliasch conductul s'a oprit, iar tineretul i-a luat pe tineri pe umeri, purtându-i mai de multe ori în jurul stației. S'au zău strigăte de însule la adresa Maghiarilor. „*Agramer Zeitung*“ de ieri, din incidentul sosirii tinerilor eliminați serie un prim articol, în care zice că *bucuros cântă cadești imnul austriac* dar pe cel maghiar nu; cel austriac zice: „*Doamne fere și proteje țara și pe împărat*“, iar cel maghiar: „*Doamne fere pe Maghiari*“

— **Nenorocire de înșiși în Tatra.** Se depeșează din Zakopan; Eri o societate de escursionişti s'a suit fără conducători pe muntele *Giovout*, piscul cel mai înalt și cel mai primejlios al Tatrei. În fruntea societății mergea advocatul *Sadovsky* și un fabricat cu numele *Sulimovsky*. La întoarcere, aceștia doi s'au de părșit de societate și voiau să se coboare, pe un pârșit pleșug de stâncă. *Sadovsky* a căzut și cu capul zdrobit a ajuns într'o deschiștură de stâncă, acoperită cu zăpadă. *Sulimovsky* se oprise într'un așa pârșit, de unde nu se mai putea mișca nici înainte nici înapoi. A strigat după ajutor, prin ce a atras atențiunea unei societăți străine. Societatea aceasta a grăbit îndată în Zakopan, ea s'a trimisă ajutor turiștilor pacești. Din Zakopan au pornit grandamni, oaspeți, medici și conducători, dar întârzierea a fost toată căutarea; până noaptea târziu la lumină de faclă au căutat, dar n'au putut da de *Sulimovsky*. Numai cadavruul lui *Sadovsky* l-au găsit, transportându-l în Zakopan. Cântătorii abea a dona zi au zărit pe un pisc de stâncă o figură pitulată: era *Sulimovsky*, care noaptea întregă a petrecut-o în starea aceasta grezavă. l-au înțins o funie, prin care l-au tras pe o stâncă deasupra și așa l-au scăpat.

— **Cutremur de pământ în Franca.** Din Paris vine știrea, că în jurul localității *Briançon* a fost Mercuri un cutremur de pământ vehement, cauzând mari perdiri.

— **Visita regelui italian la sultan.** Din Roma se raportează, că conform veștilor tanspirate din cercuri parlamentare regele *Victor Emanuel* va face sultanului o vizită la Constantinopol. Regele deja de mult a proiectat această vizită, dar până-acum a fost peste puțină de a se realiza. Se ia ca sigur că vizita va avea loc la earoă și regele va călători la Constantinopole pe yachtul propriu însoțit de escadra orientală italiană.

— **Neîndestulirile dela curtea împărătească prusiană.** Din incidentul întâlnirii dela *Kiel*, la curtea imperială prusiană aristocrația este deprimată ba chiar neîndestulată în urma preterării sale din partea împăratului și împărătesei. Aristocrația prusiană anume crede că la *Kiel* a fost trecută cu vederea, de vreme-ce alți „parveniți“ au fost în mod foarte cordial distinși din partea părechei imperiale. Dar mai ales este supărat pe împărat, că acesta mereu se întreținea cu regele *trenurilor* din America *Vanderbilt* și cu directorul unei întreprinderi mari *Ballin*. Acesta din urmă nici măcar „nobil“ nu este, ci jidan, ear aristocrația îl batjocorește *lord Ballin*. Și damele aristocratice sunt rău supărate pe împărăteasă, deoarece-ce aceasta a admis la audiență pe membrele congresului feminist.

— **Asediarea unei speluncii de cartofori.** Din Florența vine următoarea știre: Aici a fost Mercuri seara descoperită o bandă de catofori eleganți. Poliția prinzând veste de ilustra societate numai decât a dat năvală să o dețină. Cartoforii s'au suit pe coperșul casei și de acolo au bombardat pe poliști cu cărămidă. Agenții ordinii publice atunci au făcut us de revolver, vulnerând pe câți-va dintre cărășii, cari în urma asta au „capitulat“, vro 26 la număr.

— **Persecutarea lui Tolstoi.** Din Paris se telegrafează că ambasadorul de acolo desmintește în modul cel mai hotărât acel comunicat al ziarului francez, că afirmative consiliul ministerial la propunerea ministrului de interne *Plehye*, ar fi decis persecutarea și exilarea lui *Tolstoi* pentru lesa maiestate.

— **Președintele Mexicului.** Agența *Wolf* anunță din Mexic, că *Porfirio Diaz* a fost reales pe 6 ani președinte ear *Coral* vice-președinte al republicei.

— **Alegoriile italiene.** Din Roma se vestește că din incidentul apropiatelor alegeri, ministrul president *Giolitti* va ținea o dăro de seamă naintea alegătorilor săi la Roma, ministrul de finanțe *Luçzati* la Neapole, ministrul de comerț la Milano, ministrul lucrărilor publice la Torino ori Genova și ministrul instrucțiunii la Palermo.

— **Napoleon IV.** În 12 Iulie s'au implinit 25 ani, de când s'a înmormântat în *Camdenhause* din Anglitem, fiul lui *Napoleon III* pe vremea sa atât de des amintit „*Principe Lulu*“. Reminiscența aceasta tristă, e plină de interesante amănunte. În presenca aceluși zile, prietenii principelui, cari isprăviseră cu dânsul școala militară, cel care călăuzea principelui în Anglitem. Se știe, că fiulul principelui a răzut pe câmpul de războiu, de parte de putre și în slujba unei cauze străine: în Africa lângă *Rebezi*. Pe principelul mort pe câmp de războiu, cunoscut în chip de gardă de onoare, l-au înșoțit în Anglitem și cadavruul l-au putat nenorocitului mame, ex-împărătesei *Eugenia* și l-au așezat pe un catafalac majestuos în președintele *Camdenhause*-ului. Crud lovit mame, care a îndurat altele nenorociri și care după căderea sa, regina *Victoria* o primise cu ospitalitate în țară, veghiase noaptea lângă catafalcul fiului ei, în rugăciune și plâns, până la 5 ore în zori. S'a retras apoi în apartamentele sale, din cari n'a ieșit nici în ziua înmormântării. Regina *Victoria* în 12 Iulie dimineața, cu felițele-i, principesele *Alice* și *Beatrice*, a vizitat catafalcul pe care singură a așezat o strălucită coroană de lauri. La înmormântare a celebrat primetele din *Southmark*. *Christina Nilsson* a cântat la înmormântare, dar celebrele cântăreață, pe cari o legau atâtea suveniri de strălucirea curții franceze, a fost atât de emoționată încât abea a putut cânta. Vocea i-s'a înecat și pe urmă a căzut leșinată.

Câte-va zile după înmormântare, ex-impărăteasa Eugenia a călătorit în Africa de sud, pe pământul zuluzilor, ca să cerceteze locul, pe care unicul ei fiu murise. Matrozul american, care a fost prezent, când zuluzii au atacat pe principe, a fost ordonat să conducă pe ex-impărăteasa. Matrozul mai târziu a povestit astfel vizita aceasta:

— O săptămână întreagă a petrecut nefericita femeie pe locul, unde a fost așezată tabăra noastră. Când i-am arătat locul, unde i-a căzut fiul, cu ochii plini de lacrimi a zis:

— O, cum nu l-au cunoscut aceia!... poate nu-l făceau atunci nimic.

Nu mi-a făcut nici un reproș, de ce n'am așteptat pe fiul ei când ne-am scăpat noi. Fiindcă eu fusesem cel din urmă alb, care l-a văzut pe principele în viață, mai ales pe mine mă întreba împărăteasa despre amănunte. Când a părăsit Africa, mi-a dăruit un medalion de aur...

Mai târziu osămintele lui Napolen III și a fiului, au fost transportate în Farnborough, unde se mutase și eximperatră.

— **Regele Petru și diplomații.** Din Belgrad se scrie, că Mercuri a fost primul prânz la curtea regească la care regele Petru a tostat pentru domnitori și bărbați de stat străini. Bineventând pe reprezentanții statelor străine a spus, că se simțeste fericit, că poate constata cu îndestulare, că în primul an al domniei sale a reușit să întărească legăturile de prietenie între Serbia și celelalte țări, și contează tot-odată și la ajutorul reprezentanților străini în interesul păcii și al progresului. În numele corpului diplomatic și ca cel mai bătrân dintre diplomații Belgradului s'a ridicat ambasadorul austro-ungar *Dumba*, răspunzând, că ia parte la bucuria și îndestulirea regelui cu privire la raportul dintre Serbia și celelalte puteri, relevat ca amical din partea regelui. Politica pacinică, conservativă a guvernului ușurează împlinirea datorinței corpului diplomatic, și întărirea acestui raport, care va asigura Serbiei o dezvoltare normală a propășirii sale și progresului său. La fine ambasadorul *Dumba* ridică paharul în sănătatea regelui și a familiei regale, și întru înflorirea și prosperarea Serbiei.

— **Archiducele Iosif August în Arad.** A. S. Archiducele Iosif August, a sosit Mercuri la 11 ore cu trenul dela Timișoara la Arad. A. Sa a fost însoțit numai de un vânător. Sosit în Arad, a descins în sala de așteptare cl. I. unde a prânzit. Prânzul a fost foarte simplu. Sosind trenul accelerat de amiază cu care au sosit consilierul de curte *Libits Antal* administratorul moșiei archiducelui Iosif și curatorul domeniului dela Chișineu al archiducelui, *Kakas Iózsef*, acestia numai decât a grăbit întru binevenirea archiducelui. După asta archiducele s'a urcat pe motor însoțit fiind de *Libits*, *Kakas* și vânătorul său, plecând la *Mezőhegyes*.

— **Pontificele și congregațiunile.** Se vestește din Roma, că Pontificele are de cuget să reguleze niște congregațiunile și ordinele preoțești. Voește adică să le interzică ocuparea cu lucruri lumești: fabricarea de postavuri, de pălării și de rachiu, deschiderea de oțeluri și birturi, ca de pildă prin Italia. Este de notat că deja Leo XIII s'a ocupat cu acest plan, dar atunci din cauza unor greutăți n'a putut fi executat.

— **Un oficer distins de cătră papa.** Locotenentului de honvezi *Rodiczky Géza* papa a conferit ordinul pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice“. Este ceva rar, ca un soldat să primească acest ordin.

— **Oficeri contra lucrătorilor.** Din Belgrad se telegrafează, că din cauza unei broșuri, în care lucrătorii socialiști au atacat pe conducătorii fabricii de tunuri din Kragujevat, a fost înaintea oțelului *Takova* un mic incident între oficeri și lucrători. Un lucrător a fost grav ranit.

— **Scriitor sinucis.** Din Berlin se raportează, că scriitorul rus *Dr. Minces Boris*, care la timpul său a luat parte la propaganda revoluționară s'a sinucis în un institut de băi de teamă să nu înnebunească. Acest *Dr. Minces* după-ace a fost în Odesa condamnat pentru agitațiunile sale revoluționare, a fugit în străinătate, mai înainte în Germania, apoi la Sofia unde a primit un post de profesor la școala de război devenind mai târziu consilier de secție în ministerul de război. Nainte cu câțiva

ani a trecut la Viena, unde a fost colaboratorul ziarului „Die Zeit“.

— **O nouă catedră la Sorbona Curie,** savant din Paris, care a descoperit radiul cum este știut, a descoperit radiul, ce a produs atâtea senzație în lumea savanților. Ce e drept, simplul chemic Curie era mult stimat și prețuit pentru știința sa dar totuși nime nu s'a așteptat, că în curând să devină profesor la universitate. Făcând cunoscuta sa descoperire, opinia publică tot mai tare pretindea înființarea unei catedre la universitate, la care Curie să poată continua mai intensiv și fundamental, ba cu mai multă ambiție și plăcere cercetările științifice. Astfel guvernul francez zilele astea a și creat o catedră, ear camera a votat spesele anuale împreunate cu această catedră în suma de 18.700 franci.

— **Înmormântarea nefericitului Gustav Hilbert.** Tânărul Gustav Hilbert, împușcat de fratele său mai mare, locotenentul de gendarmi Rudolf, cum este știut a fost așezat Mercuri d. a. la odihna vecinică.

— **Reliquă furată.** Din Petesburg se anunță, că icoana Sfintei Fecioare, păstrată în mănăstirea din Kazan, și care are puterea de a face minuni, a fost furată. Icoana a fost în întreaga Rusie respectată. Hoții încă n'au putut fi prinși. Populațiunea este cuprinsă de mare groază.

— **Primul tren electric în Germania.** În Germania peste scurt se va privi între Berlin și Hamcurg primul tren electric, care va circula deci pe o distanță cu mult mai mare, ca până aci prin orașe și suburbii. Lucrările acestui tren le-a primit o societate americană General Electric Company. Trenul va face pe oară 125 mile engleze.

— **Aventură neplăcută.** Referitor la aventura d-lui Dr. V. M. ne scrie corespondentul nostru, că întreg lucrul n'a fost de cât un simplu incident cu niște țigani și numai un vânător de senzații, i-a dat proporțiile din ziare.

— **36.000 athei.** La ultimul recensământ li-s'a permis Italianilor între altele și aceea, să scrie pe hârtia de conscriere confesiunea, care lor li-se pare mai bună, decât a lor. Dintre 32.431.000 locuitori ai Italiei numai 794.000 oameni nu s'au mărturisit de catolici. Numărul protestanților este de 65.500, al ovreilor de 35.000. De athei s'au înscris 36.000, dintre cari 24.000 oameni sunt burlaci.

— **Reaparitia unui profet.** Se semnalează reapariția în comitatul Somerset (Anglia) a lui Smyth Pigott care se intitulă „Noul Messia“ și „fondatorul sectei agapemonit“.

Smyth făcu să se vorbească de dînsul acum câțiva ani și apoi dispăru.

Faptele sale sunt viu atacate în presa engleză care califică practicile sale religioase de blasfeme erotice.

— **Grevă pe un vapor de emigranți.** Din Fiume se telegrafează, că pe vaporul „Pannonia“ al societății Cunard-Line 42 oameni ai personalului de serviciu au sistat ori-ce lucru pe vapor înainte de a pleca. Căpitanul de vapor a raportat numai decât consulului englez, de vreme ce câțiva mateloți s'au resgândit și s'au reîntors la lucru 25 au trebuit duși cu forța și constrinși să-și împlinescă datorința.

— **Cielon în Japonia.** Din Tokio se telegrafează că pe literalul japonez și acum pustiește viforul. Cu această ocaziune multe vapoare de transport s'au scufundat ear pe linia ferată Tokio-Kobe circulația a încetat.

Telegramele zilei.

Roma, 12 Iulie. Lucrătorii brutari au tărit de a se pune în grevă cu începerea dimineții.

Constantinopol, 14 Iulie. După noi poarte telegrafice ale consulilor străini, situația în sanjacul Muș este în prezent liniștită.

Distribuțiunea de proviziuni și semințele menilor continuă în mod regulat.

Consulii din Adrianopole raportează în unanimitate în privința foametei care domnește între Bulgarii repatriați, din cauza că ajutoarele oficiale sunt neîndestulătoare.

Ei semnalează de asemenea sgomotele care cula că formațiunea de bande a început în sâvilăetului.

Cetinie, 14 Iulie. Unul din cele două batalioane care sîin garnizoana la Tarnoprovo aproape de Podgoritzu, a primit ordin să se mărgă în garnizoana dela Mlet.

Sosit la Scutari, batalionul a refuzat să se mărgă mai departe și s'a revoltat în înțelegere cu ofițerii pentru neplata soldelor.

Toți ofițerii acestui batalion au fost arestați.

Guvernatorul din Scutari temându-se de o revoltă iminentă a garnizoanei în acest oraș, caută banii necesari pentru plata soldelor în întârziere.

Plymouth, 14 Iulie. Escadra germană a sosit aci azi după amiază.

ECONOMIE.

Arad, 15 Iulie

„Mijloace de înaintare“.

Primum la redacție o broșură, purtând titlul „Mijloace de înaintare“, conferență a avut în adunarea despărțământului Vêrșet al 822, 27 iulie de Avram Corcea preot în Comitatul Bănat, unde munca de rededeșteptare națională este încă atât dela început, Doamne, ce mare este lipsa de apostoli ca și cum e de Avram Corcea. De ani de zile, cel-ce și-a dat a urmări cu atențiune manifestațiunea națională culturală și economică a Românilor prin diferitele ținuturi, a trebuit să se muncitorul acesta modest, stăruind fără seală și fără reclamă, pe tăcu e, dar cu moase rezultate, acolo unde totul era deșert. Și l-am văzut adese-ori ieșind din mănăstirile înguste ale satului său, și cuprinzând în simplitudinea inimii calde și minții sale albe întreg ținut, care înc'odată accentuăm ce nevoie are de apostoli. Azi când atâtea suflete vin să otrăvească și corupă viața sufletului a poporului nostru, de câte-ori nu le-am auzit preoților nostri datoria, care a lor este de a se ocupa de chestiunile naționale de ale pătrunde, d-a se înarma cu cunoștințe superioare, înaintea cărora cad nimicurile rențele de adevăruri în cari firește se învârt or-ice idee, ce-și caută prozeliți. În „Mijloace de înaintare“ se oglindește o judecată de pătrundere esactă a lucrurilor și un larg de vederi în stare de a înțelege ca fenomenele sociale mai grele.

Autorul își resumează observațiile în următoarele soluții:

Pentru diferitele noastre trebuințe să formăm:

1. Societăți sau reuniuni de cetățeni pentru luminarea minții și înmulțirea cunoștințelor întemeind bibliotecă populare;

2 Societăți de cântări, pentru nobilitarea inimii aducând laude și mulțămite atotputernicului Dumnezeu în sfânta biserică, în Duminec și sâmbător și aranjând petreceri și producțiuni la diferite prilejuri pentru popor;

3. Societăți economice, îndeosebi:

a) Insoțiri de credit, din propriile noastre mijloace conduse de noi și pentru noi;

b) Insoțiri pentru valorisarea produselor agricole, ca astfel țăranul nostru să-și poată vinde grâul, cucuruzul și toate bucatele cu preț mai bun și să fie ferit de înșelători;

c) Insoțiri comerciale, deschizând prăvălii și ospătării în comune unde nu sunt neguțători și ospătării români;

d) Insoțiri pentru asigurarea pagubelor de vite și

e) Insoțiri sau reuniuni de înmormântare. Eată mijloace de înaintare în cultura și bunăstare materială!

Intemeind aceste societăți și prin o conducere conștiințioasă și zeloasă atrăgând în sine lor pe toți fi și ficele neamului nostru, ne-am ajutat și întări, ne-am croi o viață ticită și mulțămită, încât cu sorți de izbândă am putea duce lupta pentru traf și ne-am asigura viitorul.

Vrednică ar fi întreaga broșură d-a fi reprodusă, n'o facem însă pentru a îndemna pe fiecare cetitor al nostru să și-o procure pentru bagatelul preț de 20 fil.

Bibliografii.

A apărut:

Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Irga și tipărită cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

In frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voievozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Irga este bine venită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandăție.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Irga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovezi, documente de o netăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruim și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor.

Se poate comanda în Arad la librăria P. Simion, ediția populară cu 75 fil. plus 20 fil. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fil. și 30 fil. porto.

A apărut

Anuarul școlii civile de fete cu internat și de publicitate, a Asociațiunii din Sibiu, publicată de Dr. Vasile Bologa.

Coprinsul: 1. Ce citesc fetele noastre? de Dr. Dr. I. Borcia. 2) Discursuri deta încheierea anului școlar 3. Știri școlare.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieței din Budapesta. —

— 13 Iulie 1904.

GRÂU.

per 50 kilograme	coroane
Grâu nou dela Tisa	9.85—9.70
" " din Banat	8.50—
" " din Bacău	9.70—9.40

ORZ.

Orz	6.55—6.42
-----	-----------

SĂCĂRA

Săcară din jurul Pestei	6.35
-------------------------	------

PORUMB

Porumb	5.52
--------	------

OVES.

Oves	6.55—6.45
Rapița	10.20—10.15

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c.	9.20—9.20
Săcară de toamnă (Oct.) c.	6.81—6.82
Oves de toamnă (Oct.) c.	6.62—6.63
Porumb pe Iulie c.	5.54—5.55
" pe Maiu 1905 c.	5.88—5.89

Cursul pieței din Timișoara.

— 11 Iulie 1904 n.

Grâu 75 klg.	7.85—7.90
" 76 "	8.—8.10
" 77 "	8.10—8.15
" 78 "	8.15—8.20
Secară	5.70—5.75
Orz	5.40—5.50
Oves	5.25—5.30
Porumb	5.25—5.30
Rapița	8.90—9.00

M O N E T E.

Aur, magh. ori austriac, bătut . . .	11.35	11.43
" " " " rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl . . .	18.99	19.04
" " " " piese de 20 franci	19.01	19.06
" " " " piese de 20 marce	23.44	23.54
" " " " lire turc.	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.)	117.30	117.60
" " " franceză (100 fr.)	95.—	95.30
" " " italiană (100 lir.)	95.10	95.40

Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.30	95.08
" " " sârbească (100 den.)	—	—

L O S U R I.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10. — Losuri „Bazilika“	19.50	21.50
10. — " " " cu stam.	—	—
— " " " austriacă de	21.—	23.—
— " " " bilet	—	—
— " " " câștig	6.—	8.—
200. — Impr. oraș. Vien. din	510.—	525.—
80. — Los al orașului Buda cu	155.—	165.—
80. — " " " stampilă austriacă.	160.—	170.—
4. — Los „Jó sziv“ austr.	10.—	11.—
4. — " " " cu stampe credit	10.—	11.—
— " " " de bancă d	—	—
— " " " hipot. maghiar	40.—	44.—
— " " " de bancă cu st. aust.	46.—	51.—
10. — Los al crucii roș. magh.	27.—	29.—
10. — " " " cu st. aust.	29.—	31.—
24. — " " " bilet de câștig	9.—	11.—
24. — Los al crucii roșie ital	42.—	44.—
— " " " cu stam. Austriacă	45.—	47.—
20. — Los al crucii roșie austr.	54.—	56.—
200. — Los al inst. de cred austr.	465.—	475.—
— " " " de argint)	92.25	93.25
84. — Los Pálffy	160.—	170.—
96. — Los al imprum. serb. per.	—	—
— " " " 100 fl. 2% inter. 13 lan.	—	—
— " " " 1902	90.—	95.—
98. — Los al impr. serb. per. cu	—	—
— " " " stampilă austr. 13 lan.	—	—
— " " " 1902	94.8—	3

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Meila Boița Sz.-Csanad. Am căutat la expediție și am aflat că de aici se expediază regulat.

A. T. Allios. Pent-u publicarea inserțiunii vă rugăm să ne trimiteți 2 cor.

INSERTIUNI și RECLAME.

De vânzare.

Două câzi în stare foarte bună, ee 35 Hecto, sunt de vândut la părintele Avisalon Țiuca în Allios.

Am onoare a oferi p. t. public econom

pe timpul treerului

sac și ponevi

în imprumut pe lângă taxe moderate.

Prăvălia pentru imprumuturi

de sac și ponevi a lui

DOMÁN IGNÁCZ,

Arad, Hunyadi-uteza 2.

289

Nr. Telef. 91.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poșta Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, bai electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

ȚIGLE

CĂRĂMIZI

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimente fabricel de țigle și cărămizii dela Micălaca. — Proprietar al firmei

POLLÁK SÁNDOR,

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206

și 255 — 293

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

In sala cosmetică,

ARAD, Szabadság-tér 14.1 em.

concesională de către medici și autorități toți cei-ce au vr'un defect al frumseții, ca alunite, pete de ficat, zgrăbunțe, mitesseri, cari au fața sbârcită, roșie, cu pete, se pot mântui de ele. Aci femei au fața roșie primesc un teint alb luciu, bărbați în stadiu de a deveni pleșuvi primesc grabnic ajutor. Tot ce aparține coregerii frumseții se poate avea aci.

Celor interesați li-se dau deslușiri.

292 1—3

Editor-proprietar: George Niehn

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitate cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, iar sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru camere foarte potrivite, de oare ce la întrebuintarea de apă nesposă ori murdă nu abdică serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de câneapă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27. sz.

258

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijlocesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în oraș cu 4, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestularea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealeabile nu sunt, tacele mi le scotese ulterior.

Pentru deslușiri mai detaliate a se adresa la

HERZOG SANDOR

Arad, str. Weitzer-Ján Nr. 15, ușa 7.

220

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

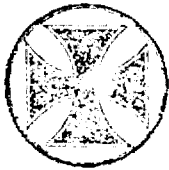
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuțeli, tinitus de urechi, bătăse de inimă, sgârșitură de inimă, astma, auzul greu, sgârșitură de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceala la mâini și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischiasă, udui în pat, influențe, insomnii, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încercări din toate părțile lumii, cari prăvesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și înfățișarea extraordinară a crucii mele electro-magnetice o recomandă cu încredere.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de consti-

tuție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., st. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, per barbă, mustați în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fl.

244

Ori-ce per cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumusețea naturală a părului. Astfel perul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face perul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce ori-ce per în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea căneșii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca perul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume

ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt

Winkler és Grauer, Kőbánya 34

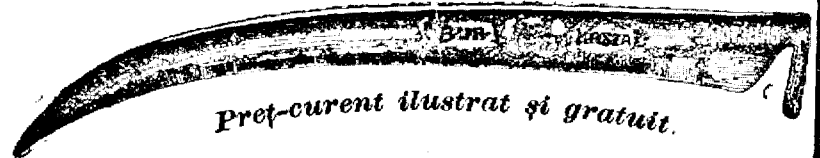
la cari e a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ este admirabilă!

500 coroane plătesc. celui ce este în stare să ne arate o coasă de oțel „Bur“ verificabilă ca provenită din fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase de oțel „Bur“ două rele.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este verificabilă, dacă pe mâner poartă gravată inscripțiunea aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar oțelul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 1906-34

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atenție pe ori cine în interesul său propriu, de a se feri de marfa de imitațiune. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii omului econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are al nostru: coasa de oțel „Bur“ singur ne este cunoscută și admirabilă, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simțul grinzii tare, iar ascuțitul foarte subțire. Mulți economi strică și mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de care firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fiecare bucată se primește garanția iar care nu corespunde schimbăm pentru însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una care să nu fie bună.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm.
1-80	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comanda de 5 bucăți suportă spesele postale, la comanda de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă spesele postale, dar și o coasă în dar, iar la comanda de 20 bucăți, fabrica de lângă țara țării suportă și trimiterea a două coase, trimite și două blouri frumoase din timpul războiului buru-anglez. Căteva „Bur“ la comanda de oțel „Bur“ 1 coroană. O cută „Amergau“ bucata 30 fl. Pentru bătura coasei (nicovalăși ciocar) 1 cor. 90 fl. Toacă potrivită p. coasă mare cu cheie cu tot 30 fl., 10 buc. 2 Cor.